

Warunki krajobrazowe

Gmina Ustrzyki Dolne leży w południowo-wschodniej części województwa podkarpackiego, w powiecie bieszczadzkim.

Położenie gminy bliżej określa sąsiedztwo Parku Krajobrazowego Gór Słonnych i Parku Krajobrazowego Pogórza Przemyskiego. Gmina usytuowana jest w obszarze Bieszczadów Niskich, a jedynie fragmenty północne graniczą z Pogórzem Przemyskim.

Gmina położona jest w zlewni Strwiąża – dopływu Dniestru i Wiaru – dopływu Sanu. Tak więc południowo-wschodnia część gminy należy do zlewiska Morza Czarnego, pozostały fragment do zlewiska Morza Bałtyckiego.

Zimy są surowe i mroźne, wiosny cechują się dużym zróżnicowaniem temperatur. W lecie występują temperatury wysokie, a jesień jest ciepła i długa. Średnia temperatura roczna w punkcie pomiarowym posterunku meteorologicznego w Brzegach Dolnych wynosi 6 stopni C. Najmniejsze opady są w styczniu i lutym, maksimum opadów – w czerwcu i lipcu. Zaleganie pokrywy śnieżnej – to średnio 88 dni. Kierunki wiatrów w największym stopniu wykazują zależność od orografii terenu, a ściślej kierunków przebiegu dolin rzecznych.

Warunki krajobrazowe odznaczają się odpowiednią ilością parków krajobrazowych, rezerwatów oraz pomników przyrody. Utworzony w 1992 roku Park Krajobrazowy Gór Słonnych obejmuje w gminie obszar 11 446 ha. Park ten powołano w celu ochrony wysokich walorów historycznych i kulturowych środowiska oraz krajobrazu pasm Gór Słonnych i Chwaniowa. Na terenie parku wyróżniamy pięć rezerwatów przyrody należących do gminy: „Chwaniów”, „Nad Trzciancem”, „Na Opalonym”, „Na Oratyku” oraz w innym miejscu, ale należącym do gminy rezerwat „Przełom Strwiąża”.

Główny wododział europejski i Strwiąż

W miejscowości Ustjanowa przekraczamy niewidoczną granicę geograficzną, rozdzielającą dorzecza Sanu i Strwiąża, a tym samym zlewiska Morza Bałtyckiego i Morza Czarnego. Pomiędzy Małym Królem a Holicą wjeżdżamy

w pobliżu Ustrzyk Dolnych, gdzie okolice miasta to jeden z nielicznych obszarów Polski, z których wody spływają do ciepłych wód na południu Europy.

Strwiąż wypływa spod Kamiennej Laworty i toczy swe wody przez Ustrzyki Dolne, dociera do granicy państwowej z Ukrainą. Tam wpada do Dniestru, a następnie do Morza Czarnego. Odcinek polski *Strwiąża* liczy 17 300 m.

Historia Ustrzyk Dolnych

Osada lokowana została w 1509 roku dzięki królowi Zygmuntowi I Staremu, który nadał kniaziostwo w Ustrzykach Dolnych rycerzowi z Węgier Iwonii Janczowiczowi za poniesione zasługi w wojnie bukowińskiej. Osada nazwę swoją zawdzięcza położeniu – *ustrik* (z języka włoskiego miejsce zbiegu potoków i rzek).

Kniaziostwo przechodziło na następnych właścicieli najczęściej drogą spadku. Ludność osadnicza przybywała z Węgier, z Rusi Halickiej, a także z południa (pasterze wołoscy).

W roku 1727 Ustrzyki Dolne uzyskały prawa miejskie. Miejscowość rozwijała się dzięki licznym szlakom handlowym, w tym biegnącemu na południu szlakowi pasterskiemu z Krakowa przez Krosno, Sanok do Lwowa oraz licznie położonym szlakom lokalnym.

Po I rozbiorze Polski w 1772 roku, Ustrzyki Dolne znalazły się w zaborze austriackim, cyrkule sanockim i przeżywały regres gospodarczy, aż do uzyskania autonomii przez Galicję w 1867 roku. Wybudowanie strategicznej linii kolejowej z Budapesztu przez przełęcz Łupkowską do Przemyśla i Lwowa, przyniosło miastu ożywienie gospodarcze. Powstały tartaki parowe do przetwórstwa drewna, pod koniec XIX wieku rozpoczęto eksploatację ropy naftowej i uruchomiono rafinerie. W 1874 r. wybudowano nową cerkiew greckokatolicką, a w latach 1909–1911 kościół rzymskokatolicki. Budowano nowe domy, wzrastała liczba ludności. Miasto tworzyło mozaikę wielokulturową. Niestety, rozwój miasta przerwała I wojna światowa, szczególnie w latach 1914–1915, kiedy to miasto i okolice ucierpiały w wyniku działań wojsk armii carskiej i austro – węgierskiej.

Rok po zakończeniu I wojny światowej i odzyskaniu wolności, doszło do konfrontacji wojsk polskich i ukraińskich. Polacy i Ukraińcy dążyli do utworzenia własnego państwa, lecz każdy na innych zasadach. Polacy zwyciężyli, ale rysa na wzajemnych stosunkach pozostała na wiele lat. W Bieszczady wrócił spokój. Gospodarka na nowo wróciła na właściwy tor. Miasto rozwijało się gospodarczo, zwiększała się liczba ludności, budowano obiekty mieszkalne i małe zakłady przemysłowe.

Taki stan trwał do 1939 roku, kiedy to Niemcy napadli na Polskę. W wyniku paktu Ribbentrop – Mołotow, Ustrzyki Dolne na dwa lata znalazły się w radzieckiej strefie okupacyjnej, aby po napaści Niemiec na ZSRR w 1941 r. znaleźć się pod okupacją niemiecką.

Okupacja niemiecka była – jak wszędzie – bardzo uciążliwa dla miejscowej ludności. Terror, niepewność jutra, głód, groźba utraty życia na co dzień, towarzyszyły mieszkańcom miasteczka. W wyniku programowego wyniszczenia ludności żydowskiej przez Nazistów, została ona wymordowana lub wywieziona z Ustrzyk Dolnych do obozów w Zasławiu, Bełżcu i Sobiborze. Miasto opustoszało. Pozostali mieszkańcy musieli sobie jeszcze dodatkowo radzić z zagrożeniem ze strony UPA. W latach 1945–1951 Ustrzyki Dolne wraz z okolicznymi miejscowościami należały do ZSRR. Jesienią 1951 roku ponownie wróciły do Polski na mocy umowy „o wymianie odcinków granicznych” pomiędzy Polską a ZSRR. Ustrzyki Dolne wróciły bez dawnej społeczności wysiedlonej wtedy na Wschód. Osiedlili się tutaj przesiedleńcy zza Bugu.

Powoli miasto i okolice były zagospodarowywane. W latach 70. ubiegłego stulecia zbudowano w pobliskiej Ustjanowej Górnej duży kombinat drzewny oraz nowe osiedle mieszkaniowe w Ustrzykach Dolnych. Nastąpił dynamiczny rozwój wraz z powstaniem infrastruktury usługowej, służby zdrowia, obiektami noclegowo-gastronomicznymi i sportowo-rekreacyjnymi. Dynamicznie zaczęła rozwijać się turystyka, która obecnie jest motorem napędowym gospodarki miasta i gminy. Istniejące warunki krajobrazowe, usytuowanie, dobrze rozwinięta baza sportowa, rekreacyjna, kulturalna oraz coraz lepiej rozwijająca się infrastruktura turystyczna stawia Ustrzyki Dolne w szeregu jednego z najlepiej rozwiniętych miast w sektorze przemysłu turystycznego w Polsce.

Zabytki i ciekawe miejsca

Miasto Ustrzyki Dolne:

- Sanktuarium Matki Bożej Bieszczadzkiej – murowany kościół parafialny pw. Wniebowzięcia Matki Bożej przy ulicy Jasień 6, wybudowany w 1740 r. W ołtarzu głównym obraz Matki Bożej Bieszczadzkiej. Tel. 13 461 13 09
- Murowany, neogotycki kościół parafialny pw. NMP, zbudowany w latach 1909 – 1911. Świątynia znajduje się w sąsiedztwie dworca autobusowego przy ulicy 29 Listopada 24. Tel. 13 461 19 82
- Kościół parafialny pw. św. Józefa Robotnika – współczesna świątynia rzymskokatolicka, konsekrowana w 1991 roku. Znajduje się przy ulicy Gombrowicza 10. Tel. 13 46138 70
- Kościół filialny pw. Błogosławionej Teresy Ledóchowskiej. Dawna cerkiew greckokatolicka z 1831 r. znajduje się przy ulicy Strwiążyk.
- Murowana cerkiew greckokatolicka pw. Zaśnięcia Matki Bożej z 1874 r. znajduje się przy ulicy Szkolnej 7. Tel. 503 396 986
- Cmentarz żydowski z ponad 400 nagrobkami – macewami, do którego prowadzi czarny szlak spacerowy oraz Szlak Chasydzki.
- Izba Regionalna – zbiory dotyczące historii, kultury, sportu i turystyki Ustrzyk Dolnych oraz Bieszczad ukazane na licznych ekspozycjach przy ul. 1 Maja 16.
- Muzeum Przyrodnicze z Ośrodkiem Naukowo – Dydaktycznym Bieszczadzkiego Parku Narodowego, który prowadzi działalność naukową, dydaktyczną oraz muzealną. Znajduje się przy ulicy Bełskiej 7. Tel. 13 461 10 91
- Muzeum Młynarstwa i Wsi, prezentuje maszyny i urządzenia do mielenia zboża. Muzeum posiada również eksponaty związane z wsią i rolnictwem. Znajduje się przy ulicy Fabrycznej 12. Tel. 607 477 110
- Zespół Basenów „Delfin” – kryta pływalnia oraz baseny zewnętrzne z kompleksem boisk sportowych przy ulicy Gombrowicza 49. Tel. 13 461 45 51
- Bieszczadzkie Drezyny Rowerowe: trasa Ustrzyki Dolne – Krościenko – Ustrzyki Dolne (trasa 16 km – całkowity czas przejazdu 2h). Tel. 570 770 108

- Park pod Dębami, w którym znajdują się: ścieżki spacerowe wzdłuż rzeki Strwiąż, siłownia, plac zabaw, altanki grillowe i Pumptrack.
- Stacja Narciarska Laworta z kolejką linową i Bikeparkiem. Tel. 605 691 112
- Stacja Narciarska Gromadzyń. Tel. 13 461 14 37
- Wyciąg Narciarski Mały Król. Tel. 601 451 324
- Pomniki:
 - Żołnierzy WOP poległych w latach 1945–1947, przy ulicy 29 Listopada, obok dworca PKS,
 - Żołnierzy polskich walczących za ojczyznę, przy ulicy Rynek,
 - W hołdzie pomordowanym przez hitlerowców w latach okupacji, przy ulicy Rynek.
- Źródła rzeki Strwiąż, przepływającej przez Ustrzyki Dolne i należącej do zlewiska Morza Czarnego.

Gmina Ustrzyki Dolne:

Bandrów Narodowy

- Kościół w Bandrowie Narodowym – drewniana cerkiew greckokatolicka, zbudowana w 1882 roku, przeniesiona z Jasienia (Ustrzyki Dolne) do Bandrowa w 1974 r.
- Fundamenty dawnego zboru ewangelickiego z cmentarzem – cmentarz znajduje się ok. 500 metrów od kościoła, wchodzi w skład Szlaku Kolonizacji Józefińskiej.

Brzegi Dolne

- Cerkiew w Brzegach Dolnych – dawniej greckokatolicka cerkiew parafialna pw. św. Michała Archaniola z 1844 r. Obecnie kościół rzymskokatolicki.
- Cmentarz greckokatolicki – kilkadziesiąt zachowanych nagrobków. Usytuowany na wzgórzu obok nowego cmentarza komunalnego.
- Cmentarz ewangelicki. Zachowały się kamienne krzyże nagrobne. Wchodzi w skład Szlaku Kolonizacji Józefińskiej.
- „Zęby Smoka” – żelbetonowe bryły w kształcie ostrosłupa, używane w czasie II wojny światowej jako bariera przeciwczołgowa. „Zęby” miały 90–120 cm wysokości, były ustawiane na wspólnym fundamencie w kilku rzędach.

- Minimuzeum – liczy ponad 1000 eksponatów, w tym militaria, ikony, trofea łowieckie. Prowadzone przez byłego leśniczego Zbigniewa Kosakiewicza. Tel. 723 418 119

Daszówka

- Podmurówka dawnej cerkwi i cmentarz – pozostałość świątyni z 1835 roku, rozebranej w 1956 r. Tuż obok cmentarz cerkiewny z kilkoma zachowanymi nagrobkami.

Dźwiniacz Dolny

- Fortyfikacje ziemne z XVI w. – miejsce po warownym dworze Kmitów, gdzie zachowały się tylko wały o wysokości 2 m i resztki fosy z XVI w. oraz resztki fundamentów. Rozpoznano zarysy głównej siedziby i 4 budynków gospodarczych. Obiekt posiadał fortyfikacje ziemne w kształcie czworoboku oraz z trzech stron fosę. Od strony południowej fosę zastąpił strumyk o nazwie Dźwiniacz. Całość zajmuje powierzchnię 75 x 140 m.
- Cerkwisko – miejsce po nieistniejącej cerkwi, zachował się stary drzewostan oraz cmentarz.
- Ekomuzeum Hołe – szlak spacerowy z wieloma atrakcjami liczący 13 km, prowadzący przez Wołę Romanową, Dźwiniacz Dolny, Łodynę i Leszczowate.
- Miejsce po byłej granicy między PRL a ZSRR – obok zachowanych wałów obronnych od strony zachodniej przebiegała granica między PRL a ZSRR od 1945 do 1951 r.

Hoszowczyk

- Cerkiew w Hoszowczyku – dawniej greckokatolicka cerkiew pw. Narodzenia NMP zbudowana w 1926 r. Nawiązuje architekturą do cerkwi huculskich. Obecnie kościół rzymskokatolicki. Przy cerkwi stary cmentarz z kilkoma zachowanymi nagrobkami.

Hoszów

- Cerkiew w Hoszowie – dawniej cerkiew greckokatolicka pw. św. Mikołaja. Jej budowę rozpoczęto w okresie przedwojennym, a ukończono w 1948 r. Obecnie kościół rzymskokatolicki. Znajduje się na Szlaku Architektury Drewnianej.

Jałowe

- Cerkiew w Jałowie – dawniej cerkiew greckokatolicka pw. św. Mikołaja z 1903 r. Obecnie kościół rzymskokatolicki. Przy cerkwi cmentarz w wieńcu starodrzewu.

- Dawne zabudowania dworskie – fragment muru i prezbiterium zrujnowanej kaplicy dworskiej.
- Ekomuzeum Hoszów-Jałowe – ścieżka historyczna „Tropiciele zaginionych śladów” licząca ok. 8 km. Rozpoczyna się na skrzyżowaniu w Jałowym, a kończy w Hoszowie.

Jureczkowa

- Kościół w Jureczkowej – cerkiew przeniesiona z Nowosielec Kozickich w 1978 r.
- Pomnik poległych sowieckich partyzantów z 1944 r. – znajduje się przy rozgałęzieniu szosy w kierunku Arłamowa.

Krościenko

- Cerkiew w Krościenku – dawniej parafialna cerkiew greckokatolicka pw. Narodzenia NMP z 1799 r. Obecnie kościół rzymskokatolicki. Obok cerkwi drewniana dzwonnica z XIX w.
- Podmurówka dawnego kościoła i kilka krzyży nagrobnych z okresu międzywojennego.
- Pomnik z 1930 roku – postawiony z okazji setnej rocznicy wybuchu powstania listopadowego.
- Pomnik Nikosa Belojannisa – działacza greckiego ruchu komunistycznego (1915-1952).
- Cmentarz greckokatolicki – pamiątka po greckich osadnikach, ulokowany przy drodze prowadzącej do przejścia granicznego.
- Cerkwisko – miejsce po drugiej cerkwi pośród starych lip – tuż za wiaduktem kolejowym, przy szosie do Przemyśla.
- Cmentarz ewangelicki – usytuowany 100 m na północ od cerkwiska. Zachował się jeden nagrobek, niewielka ceglana dzwonnica i resztki murowanego ogrodzenia. Wchodzi w skład Szlaku Kolonizacji Józefińskiej.
- Miejsce kaźni Żydów w 1942 r. Tablica pamiątkowa.

Leszczowate

- Cerkiew w Leszczowatem – dawniej greckokatolicka cerkiew pw. św. Paraskewii, wzniesiona ok. 1850 roku. Obecnie kościół rzymskokatolicki.
- Stary cmentarz greckokatolicki – ulokowany tuż przy cerkwi, znajdują się tu nagrobki z XIX wieku.

Liskowate

- Cerkiew w Liskowatym – greckokatolicka cerkiew parafialna pw. Narodzenia NMP z 1832 r. z murowaną bramą i dzwonnica. Zabytek jest przykładem architektury bojkowskiej. Obecnie nieczynna.

Łobozew Górny i Dolny

- Dwór z II połowy XIX w. – zbudowany przez rodzinę Leszczyńskich, obecnie mieści się w nim szkoła.
- Cerkwisko – miejsce po rozebranej cerkwi, zachowały się trzy kute, żelazne krzyże z cerkwi i kilka nagrobków. Wokół rosną trzy kilkusetletnie lipy i dąb.
- Miejsce pamięci narodowej – upamiętnia śmierć 11 mieszkańców wsi zamordowanych w 1944 r. przez hitlerowców.
- Kościół parafialny pw. Najświętszego Serca Jezusowego - drewniany, wzniesiony w połowie XIX w.
- Drewniana kaplica św. Antoniego zbudowana w 1920 r. W jej wnętrzu ołtarzyk z I poł. XVII w.

Łodyna

- Stacja Narciarska Laworta – największy w Bieszczadach wyciąg krzesełkowy. Główna trasa posiada homologację FIS, liczy 1250 m długości.
- Cerkiew w Łodynie – dawniej greckokatolicka cerkiew filialna pw. św. Michała Archanioła z 1862 r. Obecnie kościół rzymskokatolicki. Świątynia znajduje się na Szlaku Architektury Drewnianej.
- Kopalnia ropy naftowej – założona w 1860 roku i czynna do dzisiaj. Jest jednym z elementów na trasie Ekomuzeum „Hołe”.
- Murowana kapliczka – na planie ośmioboku, nakryta kopułą.

Moczary

- Cerkiew w Moczarach – dawniej cerkiew greckokatolicka z 1919 r. pw. św. Mikołaja. Obecnie kościół rzymskokatolicki.

Nowosielce Kozickie

- Kościół rzymskokatolicki z barokowym wnętrzem pw. św. Jerzego ufundowany w 1792 r. Obok drewniana dzwonnica z 1742 r.
- Cerkwisko – podmurówka cerkwi przeniesionej do Jureczkowej w 1978 r.
- Park podworski – jedyne pozostałości po nieistniejącym już dworze.
- Budynki zabytkowe – plebania z końca XIX w., budynek dawnej szkoły powszechnej.

- Cmentarz – stary przykościelny cmentarz z nagrobkami miejscowego ziemiaństwa.

Ropienka

- Kościół w Ropience – rzymskokatolicki kościół pw. św. Barbary w stylu neogotyckim. Wybudowany w latach 1938 – 1939.
- Kościół filialny, dawniej drewniana kaplica grobowa z 1893 r.
- Pomnik – usytuowany na skrzyżowaniu dróg, ku czci poległych w czasie walk z UPA.
- Zabytkowa kopalnia ropy naftowej – eksploatację ropy naftowej rozpoczęto w 1886 roku. Kopalnia funkcjonuje do dziś.
- Wyciąg narciarski – ok. 400 m, orczykowy. Znajduje się na terenie kopalni ropy naftowej, nie jest sztucznie naśnieżany.

Równia

- Cerkiew w Równi – dawniej greckokatolicka filialna cerkiew pw. Matki Bożej zbudowana na pocz. XVIII wieku w stylu bojkowskim. Obecnie kościół rzymskokatolicki. Przy cerkwi kilka nagrobków. Znajduje się na Szlaku Architektury Drewnianej.

Serednica

- Cerkwisko. Cerkiew została rozebrana i przewieziona do Rozdziela k. Gorlic. Na miejscu pozostał wieniec starych drzew.

Stańkowa

- Podworskie ruiny i park – pozostałości po dworze rozebranych po II wojnie światowej.
- Cerkwisko – miejsce po starej cerkwi greckokatolickiej z 1888 roku, rozebranej w latach pięćdziesiątych XX wieku.
- Cmentarz – stary cmentarz greckokatolicki z zachowanymi krzyżami z dawnej cerkwi.

Stebnik

- Otoczony starodrzewem stary cmentarz greckokatolicki z kilkoma nagrobkami.
- Cmentarz ewangelicki z XX w. Wchodzi w skład Szlaku Kolonizacji Józefińskiej.

Trójca

- Murowana kapliczka z XIX wieku.

Ustjanowa

- Cerkiew w Ustjanowej – dawniej parafialna cerkiew greckokatolicka pw. św. Paraskewii z 1792 roku. Przy cerkwi cmentarz z zachowanym jednym nagrobkiem i kaplicą grobową. Tuż obok znajduje się murowana, neogotycka kaplica grobowa Szemelowskich, zbudowana na pocz. XX w.
- Taras widokowy z Pomnikiem Lotników z 1969 roku, wzniesionym ku pamięci uczniów Szkoły Szybowcowej, którzy zginęli podczas II wojny światowej.
- Trasy na Żukowie – znajdują się tu szlaki spacerowe, Nordic Walking, trasy do narciarstwa biegowego oraz ścieżka historyczno-przyrodnicza Żukowem do Krainy Lipeckiej.
- Przez Ustjanową przebiega główny wododział europejski, oddzielający zlewiska Morza Czarnego i Morza Bałtyckiego.

Wojtkowa

- Cerkiew w Wojtkowej – dawniej cerkiew greckokatolicka pw. Narodzenia NMP z 1910 r. Obecnie kościół rzymskokatolicki. Znajduje się na Szlaku Architektury Drewnianej.
- Kapliczka Matki Boskiej – murowana kapliczka z XVIII/XIX wieku.

Zawadka

- Cerkwisko – miejsce po rozebranej ok. 1951 roku cerkwi z 1866 r., z której pozostała zabytkowa chrzcielnica.
- Cmentarz – stary cmentarz greckokatolicki, m.in. z zachowanym nagrobkiem wykonanym w całości z piaskowca, który ma rzadki kształt wnękowej kapliczki osadzonej na słupie.

Rezerwaty:

- Rezerwat leśny Chwaniów – pow. 354,47 ha obejmuje północno - wschodnie stoki pasma Chwaniowa, będącego najbardziej wysuniętym na północ fragmentem polskich Karpat Wschodnich charakteryzuje się występowaniem buczyny karpackiej.
- Rezerwat na Opalonym – pow. 216,54 ha, obszar puszczy karpackiej, naturalne zbiorowisko buczyny karpackiej, położony w paśmie Braniowa.
- Rezerwat na Oratyku – pow. 233,15 ha, położony na górze Oratyk, fragment puszczańskiego lasu z zespołem buczyny karpackiej.

- Rezerwat florystyczny „Cisy w Serednicy” – pow. 14,48 ha, znajduje się na terenie administrowanym przez Nadleśnictwo Ustrzyki Dolne – Leśnictwo Serednica, położone w gminie Olszanica. Obejmuje północno – wschodni stok pasma Ostrego Działu wchodzącego w skład Gór Sanocko-Turczańskich. Przedmiotem ochrony jest stanowisko cisa pospolitego.

Muzea

Muzeum Przyrodnicze Bieszczadzkiego Parku Narodowego

Muzeum Przyrodnicze Bieszczadzkiego Parku Narodowego wraz z Ośrodkiem Naukowo-Dydaktycznym, prowadzi działalność naukową, dydaktyczną oraz muzealną. Zwiedzający mogą zobaczyć eksponaty ukazujące faunę i florę charakterystyczną dla obszaru Bieszczad. Ekspozycje ze zwierzętami oraz roślinami pomogą bliżej poznać tutejszą przyrodę.

Muzeum Młynarstwa i Wsi w Ustrzykach Dolnych funkcjonuje od 2011 roku w miejscu dawniej działającego młyna, pochodzącego z 1925 roku. Budynek szczęśliwie przetrwał II wojnę światową, jednak pozostał bez wyposażenia. W 1953 roku wznowiono pracę młyna i działał on jeszcze do 2007 roku. Obecnie na czterech kondygnacjach można zobaczyć kompletną linię urządzeń służących do czyszczenia i mielenia zboża w młynach z nowoczesnym napędem. Posiada także eksponaty związane z wsią i rolnictwem.

Muzeum Rozmaitości

Muzeum Rozmaitości Bieszczadzkich mieści się w dawnej leśniczówce Łodyna zlokalizowanej w Brzegach Dolnych. Prowadzone jest przez emerytowanego leśniczego Zbigniewa Kosakiewicza, który od wielu lat kolekcjonuje eksponaty nie tylko z Polski, ale i z całego świata. Wśród zgromadzonych tutaj zbiorów znajdują się militaria, ikony oraz trofea łowieckie.

Izba Regionalna w Ustrzykach Dolnych

Miejsce dokumentowania i prezentowania historii Ustrzyk Dolnych oraz okolic miasta. W Izbie Regionalnej (załączku przyszłego muzeum regionalnego) zgromadzono pamiątki od czasów przedwojennych po lata dziewięćdziesiąte XX wieku. Są to w dużej mierze archiwalne fotografie, ukazujące zabudowę grodu nad Strwiążem, ludzi, wydarzenia, uroczystości. Oprócz nich na kilkunastu ekspozycjach tematycznych prezentowane są dokumenty i przedmioty nawiązujące do dziejów Ustrzyk i pobliskich miejscowości. Placówka ma charakter poznawczo-edukacyjny. Ekspozycje (z zamiarem tworzenia kolejnych) dotyczą m.in.: kolonizacji józefińskiej, społeczności żydowskiej, mniejszości greckiej, korekty części granicy wschodniej z 1951 r., kopalni ropy i gazu, strajków chłopskich z przełomu 1980 i 1981 r., szkoły szybowcowej, turystyki i sportu.

Sport

Trasy zjazdowe:

Stacja narciarska Laworta

Stacja posiada największy i jedyny w Bieszczadach wyciąg krzesełkowy. Główna trasa o długości 1250 m, może poszczycić się homologacją FIS na slalom oraz slalom gigant. Stacja Narciarska Laworta oferuje miłośnikom sportów zimowych trzy wyciągi o zróżnicowanej trudności: krzesełkowy o długości 1300 m, orczykowy o długości 300 m (dla początkujących), taśmowy o długości 100 m (dla dzieci).

Stacja Narciarska Gromadzyń

Położona jest na północnym zboczu góry Gromadzyń. Wyposażona jest w dwa wyciągi orczykowe (dwuosobowe) o długości 700 m, a także wyciąg taśmowy o długości 300 m oraz mały wyciąg 200-metrowy. Narciarze mają do wyboru zjazd trzema trasami o następujących długościach 900, 800, 750 metrów. Ta ostatnia posiada homologację FIS na slalom.

Kompleks narciarski Arłamów

W skład Kompleksu Narciarskiego w Arłamowie, wchodzi: 2 wyciągi orczykowe (podwójne) o długości 400 oraz 500 metrów i łącznej przepustowości 2400 os/godz., 3 trasy narciarskie o długości: 400, 500 i 700 metrów.

Wyciąg narciarski „Mały Król”

To najmniejszy z ustrzyckich stoków. Do dyspozycji jest jedna trasa zjazdowa o łącznej długości 200 metrów i różnicy wysokości 35 metrów, łatwa i dobra do nauki.

Trasy narciarstwa biegowego:

Trasy do narciarstwa biegowego im. Stanisława Nahajowskiego zlokalizowane są na stokach „Żukowa” w Ustjanowej Górnej przy wjeździe do Ustrzyk Dolnych. Znajdują się na nich na bieżąco przygotowywane oraz ratrakowane odcinki o długości 2 km oraz 5 km. Dodatkowym ich walorem jest to, że są ogólnodostępne i bezpłatne. Korzystać z nich mogą zarówno amatorzy zaczynający swoją przygodę z biegówkami, jak i zaawansowani biegacze. Jako jedne z nielicznych posiadają homologację FIS.

Wędrowki po gminie Ustrzyki Dolne

Szlaki spacerowe wokół Ustrzyk Dolnych:

Szlak czerwony rozpoczyna się przy dworcu PKS i prowadzi na szczyt Kamiennej Laworty (769 m n.p.m.) – do węzła szlaku czerwonego i zielonego. Przechodzi następnie przez Kamienną Lawortę i dociera do źródeł Strwiąża. Kieruje się dalej przez Małego Króla (642 m n.p.m.) do miasta. Czas przejścia bez odpoczynków 4 – 4,5 godz.

Szlak niebieski rozpoczyna się przy dworcu PKS i prowadzi w kierunku Brzegów Dolnych, a dalej stromym stokiem Kinia na Orlik (618 m n.p.m.). Przed szczytem Orlika szlak skręca do Jasienia i prowadzi do szlaku żółtego. Czas przejścia bez odpoczynków – 1,5 godz.

Szlak zielony jest szlakiem łącznikowym pomiędzy Kamienną Lawortą a pasmem Małego Króla. Swoją początek ma na Kamiennej Laworcie i prowadzi do Strwiążka. Następnie stromym podejściem dochodzimy do węzła szlaków na grzbiecie Małego Króla. Czas przejścia bez odpoczynków – 1 godz.

Szlak żółty rozpoczyna się przy dworcu PKS i prowadzi przez miasto, następnie obok stadionu. Wspina się na szczyt Gromadzynia (654 m n.p.m.). Z pasma Równi szlak skręca w lewo i prowadzi do Jasienia, a dalej przez miasto do dworca PKS. Czas przejścia bez odpoczynków – 2 godz.

Szlak czarny rozpoczyna się w rynku miasta, prowadzi przez miasto, a następnie obok stadionu. Dochodzi do granicy lasu i skręca w prawo. Następnie biegnie przy lesie, by po pewnym czasie skręcić w prawo i dojść do cmentarza żydowskiego. Czas przejścia bez odpoczynków – 30 min.

Szlak górski niebieski początek ma w Białej, będącej dzielnicą Rzeszowa. Przebiega przez Pogórze Dynowskie, Przemyskie, aby na przełęczy pod Suchym Obyczem wejść na teren gminy Ustrzyki Dolne. Przez Góry Sanocko – Turczańskie dochodzi do Ustrzyk Dolnych.

Szlak niebieski górski nazywany jest granicznym, ponieważ biegnie do granicy polsko - słowackiej, aby następnie podążać karpackim grzbieciem przez Bieszczady w kierunku Beskidu Niskiego. Kończy swój bieg w Grybowie w województwie małopolskim.

Szlak Kolonizacji Józefińskiej pokazuje historię osadnictwa niemieckiego, której akcja była przeprowadzona przez cesarza Józefa II od drugiej połowy XVIII wieku na terenie Galicji. „Listy cesarskie” rozsyłane po ziemiach niemieckich zachęcały do osiedlania się w dawnych dobrach królewskich Galicji. Kolonistom obiecano bezpłatne drewno budowlane, zwolnienie na dziesięć lat od wszelkich podatków, zapomogę pieniężną i kilka innych przywilejów. Osady lokowano obok istniejących wsi (z wytyczeniem odrębnego układu urbanistycznego, często w układzie zabudowy łańcuchowej) lub w obrębie istniejących wiosek w grupach nie mniejszych niż 6 rodzin. Chodziło

o to, by przybysze nie asymilowali się w ruskim czy polskim środowisku. W rejonie Ustrzyk Dolnych utworzono cztery kolonie niemieckie: Bandrów Kolonia, Steinfels - Stebnik, Obersdorf - Krościenko i Siegenthal - Berehy Dolne. Społeczność niemiecka trwała i rozwijała się nieprzerwanie półtora wieku. Jej kres wyznaczyła II wojna światowa, a w latach 1939-1940 wyjechali wszyscy Niemcy. Po dawnych kolonistach pozostały ślady w postaci nagrobków na cmentarzach ewangelickich, dokumentów oraz spisanych wspomnień.

Szlak Naftowy – Jak to z ropą drzewiej bywało przedstawia historię kopalnictwa ropy naftowej w gminie Ustrzyki Dolne, której eksploatacja rozpoczęła się w drugiej połowie XIX wieku, po wynalezieniu lampy naftowej przez Ignacego Łukasiewicza. Złoża ropy były łatwo dostępne na tych terenach, w związku z czym powstawało wiele ośrodków wydobywania ropy naftowej. W pobliżu kopalń ropy naftowej zaczęły funkcjonować destylarnie oraz rafinerie. Powstanie kopalń i rafinerii wpłynęło znacząco na rozwój Ustrzyk Dolnych i okolic. Niestety I i II wojna światowa miały negatywny wpływ na dalszy rozwój przemysłu naftowego, a dostanie się tych terenów w granice Związku Radzieckiego doprowadziło do wyeksploatowania złóż roponośnych. Na historię powojennych losów kopalnictwa naftowego na tym terenie wpływ miało powstanie Ustrzyckiego Kopalnictwa Naftowego, przekształconego w późniejszym okresie w Przedsiębiorstwo Kopalnictwa Gazu Ziarnego w Sanoku. Działające kopalnie ropy naftowej znajdują się w Łodynie i Ropience. Szlak Naftowy – Jak to z ropą drzewiej bywało, rozpoczyna swój bieg w Izbie Regionalnej w Ustrzykach Dolnych, gdzie znajduje się dział kopalnictwa naftowego. W Ustrzykach Dolnych tablice informacyjne umiejscowione są w Rynku i przy ul. Fabrycznej, a kolejne znajdują się w Brzegach Dolnych, Łodyna, Leszczowate, Brelików i Ropienka. W miejscowości Brzegi Dolne znajduje się również minimuzeum kopalnictwa ropy naftowej.

Szlak Chasydzki przebiega przez atrakcyjne tereny południowo – wschodniej Polski, m. in. Roztocze i Bieszczady, i łączy miejscowości, w których znajdują się synagogi i cmentarze żydowskie. Na terenie gminy szlak ten obejmuje cmentarz żydowski z XVIII wieku w Ustrzykach Dolnych.

Szlak Architektury Drewnianej Na terenie gminy znajduje się trzecia trasa podkarpackiego Szlaku Architektury Drewnianej, która charakteryzuje się wyjątkowymi walorami krajobrazowymi oraz dużą różnorodnością. Obejmuje świątynie: w Ustjanowej Górnej, w Równi, w Hoszowie, w Łodynie, w Liskowatym i w Wojtkowej.

Ścieżki historyczno-przyrodnicze:

Ścieżka Żukowem do Krainy Lipeckiej rozpoczyna się w Ustjanowej Górnej i prowadzi przez pasmo Żukowa. Częściowo pokrywa się z trasami do narciarstwa biegowego oraz Nordic Walking. Trasa prowadzi na szczyt Holica o wysokości 762 m n.p.m. oraz na punkt widokowy, z którego rozpościera się widok na Wysokie Bieszczady, a także Jezioro Solińskie.

Nordic Walking Park „Gmina Ustrzyki Dolne”:

Trasa nr 1 Ustrzyki (zielona)

(długość – 1,1 km; szacunkowy czas przejścia – 15 min.)

Trasa nr 2 Ustrzyki (czerwona)

(długość – 5 km; szacunkowy czas przejścia – 1 godz.)

Trasa nr 3 Ustrzyki (czarna)

(długość – 13,9 km; szacunkowy czas przejścia – 2'50 godz.)

Szlaki konne

„Bieszczadzki Trakt”, znajdują się na terenie 3 gmin bieszczadzkich, w tym gminy Ustrzyki Dolne.

Questing:

Questing – na skrzydłach historii:

Czas przejścia Questu: 1,5 h;

Miejsce rozpoczęcia Questu: Szkoła Podstawowa im. Bohaterów Lotnictwa Polskiego w Ustjanowej

Questing ekologiczny – Tropem Małego Króla

Czas przejścia Questu: 2 h;

Miejsce rozpoczęcia Questu: Izba Pamięci Wydarzeń Akcji Przesiedleńczej H – T 1951 w Ustjanowej

Questing – Ustrzyki Dolne miejsce zbiegu kultur

Czas przejścia Questu: 2 h;

Miejsce rozpoczęcia Questu: Bieszczadzkie Centrum Turystyki i Promocji w Ustrzykach Dolnych

Questing – Przystań nad Strwiążem – Śladami Costasa

Czas przejścia Questu: 1 h;

Miejsce rozpoczęcia Questu: Centrum wsi, budynek Wiejskiego Domu Kultury biura Spółdzielni Produkcyjnej NOWE ŻYCIE

Questing – Przystań nad Strwiążem – Opowieść naczelnika stacji

Czas przejścia Questu: 2 h;

Miejsce rozpoczęcia Questu: Centrum wsi, budynek stacji kolejowej

Questing – Przystań nad Strwiążem – Opowieść Nataszy

Czas przejścia Questu: 1 h;

Miejsce rozpoczęcia Questu: Cerkiew na wzniesieniu nad rzeką Strwiąż

Questing – Przystań nad Strwiążem – Opowieść żydowskiego chłopca o imieniu Mosze

Czas przejścia Questu: 1,5 h;

Miejsce rozpoczęcia Questu: Centrum wsi, budynek Wiejskiego Domu Kultury biura Spółdzielni Produkcyjnej NOWE ŻYCIE

Ekomuzea:

Ekomuzeum „Hołe” w Dźwiniaczu Dolnym z rezerwatem cisów „Cisy w Serednicy”, ścieżką edukacyjno-przyrodniczą, cerkwiskiem i cmentarzem greckokatolickim oraz innymi atrakcjami.

Ekomuzeum „Tropiciele zaginionych śladów” prowadzi przez Jałowe oraz Hoszów. Na 8 km trasie oprócz atrakcyjnych obiektów przyrodniczych znajdują się cerkiew w Hoszowie oraz cerkiew w Jałowie ze starą dzwonnica i cmentarzem.

Krajinné podmienky

Obec Ustrzyki Dolne leží v juhovýchodnej časti podkarpatského vojvodstva, v bieszczadskom okrese.

Obec sa nachádza v blízkosti chránených krajinných oblastí Góry Słonne a Przemyslská vrchovina. Obec sa rozprestiera na území pohoria Nízke Bieszczady a len severné okraje hraničia s Przemyslskou vrchovinou.

Obec leží v poriečí riek: Strwiąż (prítok Dnestra) a Wiar (prítok Sanu). Práve preto patrí juhovýchodná časť obce k úmoriu Čierneho mora, ostatná časť k úmoriu Baltského mora.

Zimy sú tu tuhé a mrazivé, jari sú charakteristické veľkými výkyvmi teplôt. V lete sú vysoké teploty a jeseň je teplá a dlhá. Priemerná ročná teplota zmeraná na meteorologickej stanici v Brzegoch Dolných je 6 stupňov Celzia. Najmenej zrážok spadne v januári a februári, najviac – v júni a júli. Snehová pokrývka sa udržiava priemerne 88 dní. Smer vetra v najväčšej miere závisí od členitosti terénu a presnejšie od smeru priebehu dolín riek.

V záujme ochrany prírody a krajiny bolo vytvorené opodstatnené množstvo chránených krajinných oblastí, prírodných rezervácií a prírodných pamiatok. Chránená krajinná oblasť Góry Słonne vznikla v roku 1992 a zaberá v obci plochu 11 446 ha. Tento park bol vytvorený za účelom ochrany vzácnych historických a kultúrnych hodnôt životného prostredia a panorámy horských pásiem Góry Słonne a Chwaniów. Na území parku je päť prírodných rezervácií, ktoré patria obci: „Chwaniów“, „Nad Trzciancem“, „Na Opalonym“, „Na Oratyku“ a na inom mieste v katastri obce sa nachádza rezervácia „Prielom Strwiąża“.

Hlavné európske rozvodie a Strwiąż

V obci Ustjanowa prekračujeme neviditeľnú geografickú hranicu, ktorá rozdeľuje poriečie Sanu a Strwiąża, a tým aj úmoria Baltského mora a Čierneho mora. Medzi Małym Królom a Holicou vchádzame do blízkeho okolia obce Ustrzyki Dolne, ktorá je jednou z mála oblastí Poľska, z ktorých vody odtekajú do teplých vôd na juhu Európy.

Strwiąż pramení pod Kamiennou Lawortou a preteká cez Ustrzyki Dolne a pokračuje k štátnej hranici s Ukrajinou. Na Ukrajine vteká do rieky Dnester a ďalej do Čierneho mora. Poľský úsek Strwiąża má 17 300 m.

Dejiny obce Ustrzyki Dolne

Osada bola založená v roku 1509 vďaka kráľovi Žigmundovi I. Starému, ktorý daroval túto oblasť rytierovi z Uhorska Ivoniovovi Jančovičovi za zásluhy vo vojne na Bukovine. Za svoj názov osada vďačí miestu, v ktorom sa nachádza – ustrik vo valašskom jazyku znamená sútok potokov a riek.

Majetok prechádzal do rúk ďalších majiteľov najčastejšie ako dedičstvo. Osadníci sem prichádzali z Uhorska, Haličskej Rusi a z juhu (valašskí pastieri).

V roku 1727 získali Ustrzyki Dolne mestské práva. Mestečko sa rozvíjalo vďaka početným obchodným cestám, ako napr. pastierskej ceste prechádzajúcej na juhu z Krakova cez Krosno, Sanok do Ľvova a iným miestnym cestám.

Po I. rozdelení Poľska v roku 1772 sa Ustrzyki Dolne ocitli v rakúskej časti, v sanockom okrese a prežívali obdobie hospodárskeho regresu až do čias Haličskej autonómie od roku 1867. Vybudovanie strategickej železnice z Budapešti cez Lupkovský priesmyk do Przemysla a Ľvova pre mesto znamenalo hospodárske oživenie. Vznikli tu parné pily na spracovanie dreva, koncom 19. stor. sa začala ťažba ropy a boli sprevádzkované rafinérie. V roku 1874 bola vybudovaná nová gréckokatolícka cerkev a v rokoch 1909 – 1911 rímskokatolícky kostol. Budovali sa nové domy, stúpal počet obyvateľov. Mesto tvorilo multikultúrnú mozaiku. Rozvoj mesta prerušila 1. svetová vojna, najväčšie straty utrpelo mesto a okolie v rokoch 1914 – 1915 v dôsledku vojnových operácií ruskej a rakúsko-uhorskej armády.

Rok po ukončení 1. svetovej vojny a získaní slobody došlo ku konfrontácii poľskej a ukrajinskej armády. Poliáci a Ukrajinci sa usilovali o vytvorenie vlastného štátu, ale každý na iných zásadách. Poliáci zvíťazili, ale trhliny vo vzájomných vzťahoch pretrvali po mnohé roky. V Bieszczadách nastal pokoj. Ekonomika sa vrátila do správnych koľají. Mesto zažilo hospodársky rozvoj, stúpal počet obyvateľov, budovali sa obytné domy a menšie priemyselné podniky.

Tento stav pretrval do roku 1939, v ktorom Nemecko zaútočilo na Poľsko. Následkom paktu Ribbentrop – Molotov sa Ustrzyki Dolne na dva roky ocitli v sovietskej okupačnej zóne, ale po útoku Nemecka na ZSSR v roku 1941 sa dostali do nemeckých rúk.

Nemecká okupácia bola – ako všade – veľmi ťažkým obdobím pre miestne obyvateľstvo. Teror, neistý zajtrajšok, hlad, každodenné ohrozenie života sprevádzali obyvateľov mestečka. V dôsledku programovej likvidácie obyvateľstva

židovského pôvodu nacistami boli Židia vyvrazení alebo vyvezení z Ustrzyk-Dolnych do táborov v obciach Zasław, Bełżec, Sobibór. Mesto spustlo. Pozostali obyvatelia museli dodatočne čeliť ohrozeniu zo strany UPA. V rokoch 1945–1951 Ustrzyki Dolne spolu s okolitými obcami patrili ZSSR. Na jeseň roku 1951 boli opätovne vrátené Poľsku a to na základe zmluvy o výmene hraničných úsekov medzi Poľskom a ZSSR. Ustrzyki Dolne sa však vrátili bez dávnych obyvateľov, ktorí boli vtedy vysťahovaní na východ. Usadili sa tu presťahovalci spoza rieky Bug.

Mesto a okolie sa postupne rozvíjali. V 70. rokoch minulého storočia bol v neďalekej Ustjanowej Górnej vybudovaný veľký kombinát na spracovanie dreva a v Ustrzykoch Dolných – nové sídlisko. Nastal dynamický rozvoj, ktorý zahŕňal infraštruktúru občianskej vybavenosti, zdravotníctvo, ubytovacie a stravovacie služby, športové a rekreačné zariadenia. Dynamicky sa začal rozvíjať cestovný ruch, ktorý je v súčasnosti hnacou silou hospodárstva mesta a obce. Prírodné danosti, poloha, dobre rozvinutá športová, rekreačná a kultúrna základňa, čoraz lepšie sa rozvíjajúca infraštruktúra cestovného ruchu zaraďujú Ustrzyki Dolne do jedných z najlepšie rozvinutých miest v sektore turistického priemyslu v Poľsku.

Pamiatky a zaujímavé miesta

Mesto Ustrzyki Dolne:

- Pútnické miesto Matky Božej Bieszczadskej – murovaný farský kostol Nanebovzatia Panny Márie, ul. Jasień 6, postavený v roku 1740. V hlavnom oltári obraz Matky Božej Bieszczadskej. Tel. 13 461 13 09
- Murovaný neogotický farský kostol sv. NPM postavený v rokoch 1909 – 1911. Chrám sa nachádza v susedstve autobusovej stanice na ul. 29 Listopada 24. Tel. 13 461 19 82
- Farský kostol sv. Jozefa Robotníka – súčasný rímskokatolícky kostol, vysvätený v r. 1991. Nachádza sa na ul. Gombrowicza 10. Tel. 13 461 38 70
- Filiálny kostol blahoslavenej Teresy Ledóchowskej. Dávna gréckokatolícka cerkev z r. 1831 sa nachádza na ul. Strwiążyk.
- Murovaná gréckokatolícka cerkev Zosnutia Bohorodičky z r. 1874 sa nachádza na ul. Szkolnej 7. Tel. 503 396 986

- Židovský cintorín s viac ako 400 hrobmi, ku ktorému vedie čierna vychádzková cesta a Chasidská cesta.
- Regionálna pamätná izba – zbierka týkajúca sa dejín, kultúry, športu a cestovného ruchu v Ustrzykoch Dolných a v Bieszczadách prezentovaná na mnohých expozíciách v budove na ul. 1 Maja 16.
- Prírodopisné múzeum s vedeckým a didaktickým strediskom Bieszczadského národného parku, ktorý realizuje vedeckú, didaktickú a múzejnú činnosť. Nachádza sa na ul. Bełskej 7. Tel. 13 461 10 91
- Múzeum mlynárstva a dediny, ktoré prezentuje stroje a zariadenia na mletie obilia. V múzeu sa nachádzajú tiež exponáty súvisiace s dedinou a poľnohospodárstvom. Nachádza sa na ul. Fabrycznej 12. Tel. 607 477 110
- Komplex bazénov „Delfin” – krytá plaváreň a vonkajšie bazény s komplexom športových ihrísk, ul. Gombrowicza 49. Tel. 13 461 45 51
- Bieszczadské Cyklo-dreziny: trasa Ustrzyki Dolne – Krościenko – Ustrzyki Dolne (trasa 16 km – celkový čas prejazdu 2 hod.). Tel. 570 770 108
- Park „Pod Dębami”, v ktorom sa nachádzajú: vychádzkové cesty pozdĺž rieky Strwiąż, posilňovňa, detské ihrisko, altánky na grilovanie a pumptrack.
- Lyžiarska stanica Laworta s lanovkou a bikeparkom. Tel. 605 691 112
- Lyžiarska stanica Gromadzyń. Tel. 13 461 14 37
- Lyžiarsky vlek Mały Król. Tel. 601 451 324
- Pamätníky:
 - Vojakov pohraničnej stráže padlých v rokoch 1945 – 47, ul. 29 Listopada, pri autobusovej stanici,
 - Poľských vojakov, ktorí bojovali za vlasť, ul. Rynek,
 - Na počesť zavraždených hitlerovcami počas okupácie, ul. Rynek.
- Pramene rieky Strwiąż, pretekajúcej Ustrzykmi Dolnými, ktorá patrí k úmoriu Čierneho mora.

Obec Ustrzyki Dolne:

Bandrów Narodowy

- Kostol v Bandrowe Narodowom – drevená gréckokatolícka cerkev, postavená v roku 1882, prenesená z Jasieňa (Ustrzyki Dolne) do Bandrowa v r. 1974.
- Základy dávneho evanjelického kostola s cintorínom – cintorín sa nachádza ok. 500 metrov od kostola, nachádza sa na Ceste jozefinskej kolonizácie.

Brzegi Dolne

- Cerkev v Brzegoch Dolných – predtým gréckokatolícka farská cerkev sv. Michala Archanjela z roku 1844. V súčasnosti je to rímskokatolícky kostol.
- Gréckokatolícky cintorín – niekoľko desiatok zachovaných náhrobkov. Lokalizovaný na vrchu pri novom komunálnom cintoríne.
- Evanjelický cintorín. Zachovali sa kamenné náhrobné kríže. Nachádza sa na Ceste jozefínskej kolonizácie.
- „Dračie zuby“ – železobetónové tvárnice vo forme ihlanu, používané počas II. svetovej vojny ako protitankové zátarasy. „Zuby“ boli vysoké 90 – 120 cm, umiestňovali sa na spoločných základoch v niekoľkých radoch.
- Minimúzeum – má viac ako 1000 exponátov, vrátane militárií, ikon a loveckých trofejí. Spravuje ho bývalý lesník Zbigniew Kosakiewicz. Tel. 723 418 119

Daszówka

- Podmurovka dávnej cerkvi a cintorín – pozostatky chrámu z roku 1835 rozobraného v roku 1956. Neďaleko cerkevny cintorín s niekoľkými zachovalými náhrobkami.

Dźwiniacz Dolny

- Zemné opevnenia zo 16. stor. – miesto po obrannom kaštieli Kmitovcov, kde sa zachovali len valy s výškou 2 m, zvyšky priekopy zo 16. stor. a pozostatky základov. Boli odhalené obrysy hlavného sídla a 4 hospodárskych budov. Objekt mal zemné opevnenia vo forme štvorca a z troch strán priekopy. Na južnej strane priekopy nahradil potok Dźwiniacz. Celý objekt sa nachádza na ploche 75 x 140 m.
- Areál bývalej cerkvi – miesto po už neexistujúcej cerkvi, zachovali sa staré stromy a cintorín.
- Ekomúzeum Hołe – vychádzková cesta s mnohými atrakciami, dĺžka 13 km, prechádzajúca cez Wolu Romanowú, Dźwiniacz Dolny, Łodynu a Leszczowate.
- Miesto bývalej hranice medzi PĽR a ZSSR – vedľa zachovalých obranných valov na západnej strane v období od r. 1945 do 1951 prechádzala hranica medzi PĽR a ZSSR.

Hoszowczyk

- Cerkev v Hoszowczyku – predtým gréckokatolícka cerkev Narodenia NPM postavená v roku 1926. Svojou architektúrou nadväzuje na huculské cerkvi. V súčasnosti je to rímskokatolícky kostol. Pri cerkvi je starý cintorín s niekoľkými zachovalými náhrobkami.

Hoszów

- Cerkev v Hoszowe – predtým gréckokatolícka cerkev sv. Mikuláša. Jej výstavba sa začala pred vojnou, bola dokončená v roku 1948. V súčasnosti je to rímskokatolícky kostol. Nachádza sa na Ceste drevenej architektúry.

Jałowe

- Cerkev v Jałowom – predtým gréckokatolícka cerkev sv. Mikuláša z roku 1903. V súčasnosti je to rímskokatolícky kostol. Pri cirkvi je cintorín obklopený starými stromami.
- Bývalý kaštieľ a jeho príslušné budovy – časť múrov a presbytéria zničenej kaštieľskej kaplnky.
- Ekomúzeum Hoszów-Jałowe – dejepisný chodník „Pátrači po zmiznutých stopách“ s dĺžkou ok. 8 km. Začína sa na križovatke v Jałowom, končí v Hoszowe.

Jureczkowa

- Kostol v Jureczkowej – cerkev prenesená z Nowosieliec Kozických v roku 1978.
- Pamätník padlých sovietskych partizánov z roku 1944 – nachádza sa na rázcestí hlavnej cesty v smere Arłamowa.

Krościenko

- Cerkev v Krościenku – predtým farská gréckokatolícka cerkev Narodenia NPM z roku 1799. V súčasnosti je to rímskokatolícky kostol. Pri cirkvi je drevená zvonica z 19. stor.
- Podmurovka bývalého kostola a niekoľko náhrobných krížov z medzivojnového obdobia.
- Pamätník z roku 1930 – vybudovaný pri príležitosti stého výročia novembrového povstania.
- Pamätník Nikosa Belojannisa – gréckeho komunistu (1915 – 1952).
- Gréckokatolícky cintorín – spomienka na gréckych osadníkov, nachádza sa pri ceste vedúcej k hraničnému priechodu.
- Areál bývalej cirkvi – miesto po druhej cirkvi medzi starými lipami – hneď za železničným mostom pri ceste do Przemyśla.
- Evanjelický cintorín – lokalizovaný 100 metrov severne od bývalej cirkvi. Zachoval sa jeden náhrobok, malá zvonica z tehál a zvyšky murovaného oplotenia. Nachádza sa na Ceste jozefínskej kolonizácie.
- Miesto vyvraždenia Židov v roku 1942. Pamätná tabuľa.

Leszczowate

- Cerkev v Leszczowatom – predtým gréckokatolícka cerkev sv. Paraskevy postavená ok. roku 1850. V súčasnosti je to rímskokatolícky kostol.
- Starý gréckokatolícky cintorín – lokalizovaný tesne pri cirkvi, sú tu náhrobky z 19. stor.

Liskowate

- Cerkev v Liskowatom – gréckokatolícka farská cerkev Narodenia NPM z roku 1832 s murovanou bránou a zvonickou. Táto historická pamiatka je príkladom architektúry Bojkov. V súčasnosti je mimo prevádzky.

Łobozew Górny a Dolny

- Kaštieľ z II. pol. 19. stor. – vybudovaný rodinou Leszczyńských, v súčasnosti je tu škola.
- Areál bývalej cirkvi – miesto po rozobranej cirkvi, zachovali sa tri kované železné kríže z cirkvi a niekoľko náhrobkov. Naokolo rastú tri niekoľkostoročné lipy a dub.
- Národné pietne miesto – na pamiatku 11 obyvateľov obce zavraždených hitlerovcami v roku 1944.
- Farský kostol Najsvätejšieho Srdca Ježišovho – drevený, postavený v pol. 19. stor.
- Drevená kaplnka sv. Antona postavená v roku 1920. Vo vnútri malý oltár z 1. pol. 17. stor.

Łodyna

- Lyžiarska stanica Laworta – najväčšia sedačková lanovka v Bieszczadách. Hlavná trasa má certifikát FIS, dĺžka – 1250 m.
- Cerkev v Łodyne – predtým filiálna gréckokatolícka cerkev sv. Michala Archanjela z roku 1862. V súčasnosti je to rímskokatolícky kostol. Chrám sa nachádza na Ceste drevenej architektúry.
- Ropná baňa – založená v roku 1860, v prevádzke dodnes. Je jedným z prvkov trasy Ekomúzea „Hole”.
- Murovaná kaplnka – na osembokom pôdoryse, krytá kupolou.

Moczary

- Cerkev v Moczarách – predtým gréckokatolícka cerkev sv. Mikuláša z roku 1919. V súčasnosti je to rímskokatolícky kostol.

Nowosielce Kozickie

- Rímskokatolícky kostol sv. Juraja s barokovým interiérom, postavený v roku 1792. Vedľa neho drevená zvonica z roku 1742.
- Areál bývalej cerkvi – podmurovka cerkvi prenesenej do Jureczkovej v roku 1978.
- Park pri bývalom kaštieli – jediné pozostatky po už neexistujúcom kaštieli.
- Historické budovy – farnosť z konca 19. stor., budova bývalej všeobecnej školy.
- Cintorín – starý cintorín pri kostole s náhrobkami miestneho zemanstva.

Ropienka

- Kostol v Ropienke – rímskokatolícky kostol sv. Barbory v neogotickom štýle. Vybudovaný v rokoch 1938 – 1939.
- Filiálny kostol, dávnejšie drevená náhrobná kaplnka z roku 1893.
- Pamätník – umiestnený na križovatke ciest, na počesť padlých počas bojov proti UPA.
- Historická ropná baňa – ťažba ropy sa začala v roku 1886. Baňa funguje dodnes.
- Lyžiarsky vleč – ok. 400 m, kotvový. Nachádza sa v areáli ťažby ropy, nie je umelo zasnežovaný.

Równia

- Cerkev v Równi – predtým gréckokatolícka filiálna cerkev Bohorodičky postavená na začiatku 18. stor. v bojkovskom štýle. V súčasnosti je to rímskokatolícky kostol. Pri cerkvi stojí niekoľko náhrobkov. Nachádza sa na Ceste drevenej architektúry.

Serednica

- Areál bývalej cerkvi. Cerkev bola rozobraná a prevezená do obce Rozdziele pri Gorliciach. Na mieste zostal iba veniec starých stromov.

Stańkowa

- Zrúcaniny kaštieľa a park – pozostatky po kaštieli rozobranom po 2. svetovej vojne.
- Areál bývalej cerkvi – miesto po starej gréckokatolíckej cerkvi z roku 1888, rozobranej v 50. rokoch 20. storočia.
- Cintorín – starý gréckokatolícky cintorín so zachovalými križmi z dávnej cerkvi.

Stebnik

- Starý gréckokatolícky cintorín s niekoľkými náhrobkami obklopený starými stromami.
- Evanjelický cintorín z 20. stor. Nachádza sa na Ceste jozefínskej kolonizácie.

Trójca

- Murovaná kaplnka z 19. stor.

Ustjanowa

- Cerkev v Ustjanowej – dávna farská gréckokatolícka cerkev sv. Paraskevy, postavená v roku 1792. Pri cirkvi je cintorín s jedným zachovaným náhrobkom a náhrobnou kaplnkou. Hneď vedľa sa nachádza murovaná, neogotická náhrobná kaplnka Szemelowských postavená na zač. 20. stor.
- Vyhladková terasa s Pamätníkom letcov z roku 1969 postaveným na pamiatku študentov Školy vetroňov, ktorí padli počas 2. svetovej vojny.
- Trasy na Żukowe – sú tu vychádzkové cesty, nordic walking, trasy na bežecké lyžovanie a historický a prírodopisný chodník Żukowom do Lipeckej krajiny.
- Cez Ustjanowú prechádza hlavné európske rozvodie, ktoré rozdeľuje úmoria Čierneho a Baltského mora.

Wojtkowa

- Cerkev vo Wojtkowej – predtým gréckokatolícka cerkev Narodenia NPM z roku 1910. V súčasnosti je to rímskokatolícky kostol. Nachádza sa na Ceste drevenej architektúry.
- Kaplnka Bohorodičky – murovaná kaplnka z 18./19. stor.

Zawadka

- Areál bývalej cirkvi – miesto po cirkvi z roku 1866 rozobranej ok. roku 1951, z ktorej sa zachovala historická krstiteľnica.
- Cintorín – starý gréckokatolícky cintorín, na ktorom sa zachoval o. i. pieskovcový náhrobok, ktorý má zriedkavý tvar výklenkovej kaplnky osadenej na stĺpe.

Prírodné rezervácie:

- Lesná prírodná rezervácia Chwaniów – rozloha 354,47 ha, rezervácia zahŕňa severovýchodné svahy pohoria Chwaniowa, ktoré je najsevernejším výbežkom poľských Východných Karpát, vyznačuje sa výskytom karpatskej bučiny.
- Prírodná rezervácia na Opalonom – rozloha 216,54 ha, oblasť karpatského pralesa, prírodný komplex karpatskej bučiny, nachádza sa v pohorí Braniowa.

- Prírodná rezervácia na Oratyku – rozloha 233,15 ha, nachádza sa na vrchu Oratyk, fragment pralesa s komplexom karpatskej bučiny.
- Botanická prírodná rezervácia „Tisy v Serednici“ – rozloha 14,48 ha, nachádza sa na území spravovanom Štátnymi lesmi Ustrzyki Dolne, Lesný podnik Serednica v obci Olszanica. Zahŕňa severovýchodné svahy pohoria Ostry Dział, ktoré je súčasťou Sanocko-Turczańských hôr. Predmetom ochrany je miesto výskytu tisa obyčajného.

Múzeá

Prírodopisné múzeum Bieszczadského národného parku

Prírodopisné múzeum Bieszczadského národného parku realizuje spolu s Vedeckým a didaktickým strediskom vedeckú, didaktickú a múzejnú činnosť. Návštevníci si môžu pozrieť exponáty, ktoré ukazujú faunu a flóru charakteristickú pre územie pohoria Bieszczady. Expozície zvierat a rastlín pomôžu bližšie spoznať tunajšiu prírodu.

Múzeum mlynárstva a dediny v Ustrzykoch Dolných pôsobí od roku 2011 na mieste bývalého mlyna z roku 1925. Budova našťastie pretrvala 2. svetovú vojnu, ale zostala bez vybavenia v interiéri. V roku 1953 bola obnovená prevádzka mlyna, ktorý fungoval ešte do roku 2007. V súčasnosti si na štyroch poschodiach môže návštevník pozrieť kompletnú líniu zariadení na čistenie a mletie obilia v mlynoch s moderným pohonom. V múzeu sa tiež nachádzajú exponáty súvisiace s dedinou a poľnohospodárstvom.

Múzeum rozmanitostí

Múzeum bieszczadských rozmanitostí sa nachádza v bývalej hájovni Łodyna v Brzegoch Dolných. Správcom múzea je hájnik v dôchodku Zbigniew Kosakiewicz, ktorý už po mnohé roky zhromažďuje exponáty nielen z Poľska, ale aj z celého sveta. V zbierkovom fonde sa nachádzajú militáriá, ikony a lovecké trofeje.

Regionálna pamätná izba v Ustrzykoch Dolných

Miesto dokumentovania a prezentovania dejín Ustrzykov Dolných a okolia mesta. V Regionálnej izbe (v prvopočiatku budúceho regionálneho múzea)

sú zhromaždené pamiatkové predmety od predvojnových čias až po deväťdesiate roky 20. stor. Vo veľkej miere sú to archívne fotografie, ktoré prezentujú zástavbu mesta pri Strwiązi, ľudí, podujatia, slávnosti. Okrem nich sú skoro na dvadsiatich tematických expozíciách prezentované dokumenty a predmety nadväzujúce na dejiny Ustrzykov a neďalekých obcí. Zariadenie má poznávací a vzdelávací charakter. Expozície sa týkajú o. i. jozefínskej kolonizácie, židovskej komunity, gréckej menšiny, úpravy východnej hranice z 1951 r., ťažby ropy a plynu, štrajkov dedinčanov z prelomu rokov 1980 a 1981, školy vetroňov, cestovného ruchu a športu a v pláne sú ďalšie expozície v pamätnej izbe

Šport

Zjazdovky:

Lyžiarska stanica Laworta

Stanica má najväčšiu a jedinú v Bieszczadách sedačkovú lanovku. Hlavná trasa s dĺžkou 1250 m má certifikát FIS na slalom a obrovský slalom. Lyžiarska stanica Laworta ponúka milovníkom zimných športov tri zariadenia s rôznym stupňom náročnosti: sedačkovú lanovku s dĺžkou 1300 m, kotvový vlek s dĺžkou 300 m (pre začiatočníkov) a pásový s dĺžkou 100 m (pre deti).

Lyžiarska stanica Gromadzyń

Nachádza sa na severnom svahu vrchu Gromadzyń. Ponúka dva kotvové vleky (dvojmiestne) s dĺžkou 700 m, tanierový vlek s dĺžkou 300 m a malý vlek s dĺžkou 200 m. Lyžiari majú na výber tri trasy s dĺžkami 900, 800 a 750 metrov. Posledná zjazdovka má certifikát FIS na slalom.

Lyžiarsky komplex Arłamów

Lyžiarsky komplex v Arłamowe tvoria: 2 kotvové vleky (dvojité) s dĺžkou 400 a 500 m a celkovou kapacitou 2400 os./hod., 3 lyžiarske trasy s dĺžkou: 400, 500 a 700 metrov.

Lyžiarsky vlek „Mały Król“

Je to najmenší zo svahov pri Ustrzykoch Dolných. K dispozícii je jedna zjazdová trasa s celkovou dĺžkou 200 m a výškovým rozdielom 35 m, je to jednoduchá trasa vhodná pre začiatočníkov.

Trasy bežeckého lyžovania:

Trasy bežeckého lyžovania Stanisława Nahajowského sa nachádzajú na svahoch „Żukowa“ v Ustjanowej Górnej pri vjazde do Ustrzykov Dolných. Sú tu priebežne pripravované a udržiavané úseky s dĺžkou 2 km a 5 km. Ich dodatočnou prednosťou je to, že sú voľne dostupné a bezplatné. Môžu ich využívať amatéri, ktorí začínajú svoje dobrodružstvo s bežkami, ale tiež pokročilí bežkári. Ako jedny z mála majú certifikát FIS.

Túry po obci Ustrzyki Dolne

Vychádzkové chodníky okolo Ustrzykov Dolných:

Červený chodník sa začína pri autobusovej stanici a vedie na vrchol Kamienna Laworta (769 m n.m.) – ku križovatke červeného a zeleného chodníka. Prechádza ďalej cez Kamiennú Lawortu a vedie k prameňom rieky Strwiąż. Pokračuje ďalej cez vrchol Mały Król (642 m n.m.) do mesta. Čas prechodu bez prestávok na oddych 4 – 4,5 hod.

Modrý chodník sa začína pri autobusovej stanici a vedie smerom k obci Brzegi Dolne a ďalej strmým svahom Kinia na Orlik (618 m n.m.). Pred vrcholom Orlik chodník odbočuje do Jasieňa a vedie k žltému chodníku. Čas prechodu bez prestávok na oddych – 1,5 hod.

Zelený chodník je spojovacím chodníkom medzi Kamiennou Lawortou a pohorím Mały Król. Začína sa na Kamiennej Laworte a vedie k Strwiążyku. Strmým stúpaním ideme ďalej ku križovatke chodníkov na hrebeni Małego Króla. Čas prechodu bez prestávok na oddych – 1 hod.

Žltý chodník sa začína pri autobusovej stanici a vedie cez mesto, potom prechádza popri štadióne. Stúpa na vrchol Gromadzyń (654 m n.m.). Z pohoria Równe chodník odbočuje doľava a vedie do Jasieňa, ďalej cez mesto k autobusovej stanici. Čas prechodu bez prestávok na oddych – 2 hod.

Čierny chodník sa začína na námestí, vedie cez mesto a ďalej prechádza popri štadióne. Dochádza k hranici lesa a odbočuje doprava. Potom vedie popri lese, po chvíli odbočuje doprava a vedie k židovskému cintorínu. Čas prechodu bez prestávok na oddych – 30 min.

Modrý horský chodník sa začína v Bialej, ktorá je štvrtou Rzeszowa. Prechádza vrchovinami Pogórze Dynowskie a Przemyślské, potom priesmykom pod Suchým Obyczom vchádza na územie obce Ustrzyki Dolne. Do Ustrzykov Dolných vchádza cez Sanocko-Turczańskie hory.

Modrý horský chodník je nazývaný hraničným, pretože smeruje k poľsko-slovenským hraniciam a ďalej po hrebeni Karpát cez Bieszczady smerom k Nížkym Beskydám. Končí sa v Grybowe v Malopoľskom vojvodstve.

Cesta jozefínskej kolonizácie prezentuje dejiny nemeckého osídľovania, ktoré na území Haliča organizoval cisár Jozef II. od 2. pol. 18. stor. „Cisárske listy“ rozosielené po nemeckých krajinách nabádali k osídľovaniu na dávnych kráľovských statkoch v Haliči. Kolonisti získavali prísľub bezplatného stavebného dreva, oslobodenie na desať rokov od všetkých daní, peňažnú podporu a niekoľko iných privilégií. Osady boli zakladané v blízkosti už existujúcich dedín (pričom bolo stanovené osobitné urbanistické riešenie, najčastejšie to bola radová zástavba) alebo v ich katastri v zoskupeniach minimálne 6 rodín. Išlo o to, aby sa prisťahovalci neasimilovali v ruskom alebo poľskom prostredí. V oblasti Ustrzykov Dolných boli založené štyri nemecké osady: Bandrów Kolonia, Steinfels – Stebnik, Obersdorf – Krościenko a Siegenthal – Berehy Dolne. Nemecká komunita tu pretrvala bez prerušenia a rozvíjala sa poldruha storočia. Jej osud spečatila 2. svetová vojna – v rokoch 1939 – 1940 sa vysťahovali všetci Nemci. Po bývalých kolonistoch zostali len stopy, ako napr. náhrobky na evanjelických cintorínoch, dokumenty a zaznamenané spomienky.

Ropná cesta – Ako to kedysi s tou ropou bolo prezentuje dejiny ťažby ropy v obci Ustrzyki Dolne. Ťažba ropy sa tu začala už v druhej polovici 19. stor. po vynáleze petrolejovej lampy Ignacom Łukasiewiczom. Ložiská ropy tu boli ľahko dostupné a preto tu vzniklo veľa ropných baní. Neďaleko baní začali fungovať závody na destiláciu ropy a rafinérie. Vznik baní a rafinérií významne prispel k rozvoju Ustrzykov Dolných a okolia. Bohužiaľ 1. a 2. svetová vojna mali nepriaznivý vplyv na ďalší rozvoj tohto priemyselného odvetvia a pričlenenie týchto oblastí k Sovietskemu zväzu spôsobilo vyčerpanie ložísk ropy. Vplyv na povojnové dejiny ťažby ropy malo na tomto území vytvorenie závodu Ustrzyckie Kopalnictwo Naftowe, ktorý bol neskôr premenovaný na podnik Przedsiębiorstwo Kopalnictwa Gazu Ziarnego v Sanoku. V súčasnosti sa ešte

prevádzkujú ropné bane v Łodyne a Ropienke. Ropná cesta – Ako to kedysi s tou ropou bolo sa začína v Regionálnej pamätnej izbe v Ustrzykoch Dolných, kde bola vytvorená expozícia ropného baníctva. V Ustrzykoch Dolných sú informačné tabule umiestnené na námestí a ul. Fabrycznej, ďalšie sú v obciach Brzegi Dolne, Łodyna, Leszczowate, Brelików a Ropienka. V obci Brzegi Dolne je tiež minimúzeum ťažby ropy.

Chasidská cesta prechádza atraktívnymi oblasťami juhovýchodného Poľska, o. i. Roztocze a Bieszczady – spája obce, v ktorých sa nachádzajú synagógy a židovské cintoríny. Na území obce sa v jej rámci nachádza židovský cintorín z 18. stor. v Ustrzykoch Dolných.

Cesta drevenej architektúry. Územím obce prechádza tretia trasa podkarpatskej Cesty drevenej architektúry, ktorá sa vyznačuje výnimočnými prírodnými hodnotami a veľkou rôznorodosťou. Na tejto ceste stoja chrámy: v Ustjanowej Górnej, Równi, Hoszowe, Łodyne, Liskowatom a Wojtkowej.

Dejepisné a prírodopisné chodníky:

Chodník Żukowom do Krainy Lipeckej sa začína v Ustjanowej Górnej a vedie pohorím Żuków. Čiastočne sa prekrýva s trasami bežeckého lyžovania a nordic walking. Trasa vedie na vrchol Holica (762 m n. m.) a vyhladkové miesto, z ktorého sa rozprestiera panoráma pohoria Vysoké Bieszczady a Solinského jazera.

Nordic walking park obce Ustrzyki Dolne:

Trasa č. 1 Ustrzyki (zelená)

(dĺžka – 1,1 km; odhadovaný čas prechodu – 15 min.)

Trasa č. 2 Ustrzyki (červená)

(dĺžka – 5 km; odhadovaný čas prechodu – 1 hod.)

Trasa č. 3 Ustrzyki (čierna)

(dĺžka – 13,9 km; odhadovaný čas prechodu – 2 hod. 50 min.)

Jazdecké chodníky

„Bieszczadzki Trakt“, sa nachádzajú na území 3 bieszczadských obcí vrátane Ustrzykov Dolných.

Questing:

Questing – na krídlach dejín:

Čas na absolvovanie questu: 1,5 hod.;

Miesto štartu questu: Základná škola Hrdinov poľského letectva v Ustjanowej

Ekologický questing – po stopách Malého Kráľa

Čas na absolvovanie questu: 2 hod.;

Miesto štartu questu: Pamätná izba o udalostiach počas akcie presídľovania H – T 1951 v Ustjanowej

Questing – Ustrzyki Dolne miesto stretnutia kultúr

Čas na absolvovanie questu: 2 hod.;

Miesto štartu questu: Bieszczadské centrum cestovného ruchu a propagácie, Ustrzyki Dolne

Questing – Prístav pri Strwiąży – po stopách Costasa

Čas na absolvovanie questu: 1 hod.;

Miesto štartu questu: Centrum dediny, budova vidieckeho kultúrneho domu kancelárie výrobného družstva NOWE ŻYCIE

Questing – Prístav pri Strwiąży – Príbeh prednostu stanice

Čas na absolvovanie questu: 2 hod.;

Miesto štartu questu: Centrum dediny, budova železničnej stanice

Questing – Prístav pri Strwiąży – Príbeh Nataše

Čas na absolvovanie questu: 1 hod.;

Miesto štartu questu: Cerkev na kopci pri rieke Strwiąg

Questing – Prístav pri Strwiąży – Príbeh židovského chlapca Moše

Čas na absolvovanie questu: 1,5 hod.;

Miesto štartu questu: Centrum dediny, budova vidieckeho kultúrneho domu kancelárie výrobného družstva NOWE ŻYCIE

Ekomúzeá:

Ekomúzeum „Hołe” v Dźwiniaczi Dolnom s prírodnou rezerváciou tisov „Tisy v Serednici”, po náučnom prírodopisnom chodníku, cez areál bývalej cirkvi a gréckokatolíckeho cintorína a iné pozoruhodnosti.

Ekomúzeum „Pátrači po zmiznutých stopách” vedie cez Jałowe a Hoszów. Na 8-kilometrovej trase sa okrem atraktívnych prírodných objektov nachádzajú cerkev v Hoszowe a cerkev v Jałowom so starou zvonnicou a cintorínom.

Scenery

Ustrzyki Dolne Town is situated in the southeast part of a province known as Podkarpackie Voivodeship, in Bieszczady County.

The location of the community is determined by its proximity to the Słonne Mountains Landscape Park and Pogórze Przemyskie Landscape Park. The Ustrzyki Dolne is located in the area of the Low Bieszczady Mountains, and only its parts border the region of Pogórze Przemyskie (Przemyśl Foothills).

The township lies in the basin of the Strwiąż River, a tributary of the Dniester and the Wiar, a tributary of the San. Therefore, the southeast part of the town is part of the drainage basin of the Black Sea, and the remaining area – the drainage basin of the Baltic Sea.

Winters are harsh and chilly, and springs can be distinguished by significant temperature differences. In summer, temperatures can be very high, whereas fall is warm and long. The average annual temperature in the measuring point of the meteorological station in Brzegi Dolne is 6 degrees Celsius. The lowest precipitation is reported in January and February, and highest precipitation in June and July. Snow cover period is on average 88 days. Wind directions depend highly on orography of the area, and to be specific – the direction of the course of river valleys.

There are a number of landscape parks, nature preserves and national natural landmarks. The Słonne Mountains Landscape Park established in 1992 occupies an area of 11,446 hectares in the community. The park was founded for protection of great heritage and cultural assets of the environment and scenery of the Słonne Mountains and Chwaniów. In the park we can find five nature preserves that belong to the Ustrzyki Dolne, including "Chwaniów," "Nad Trzciancem," "Na Opalonym," "Na Oratyku" and another nature preserve called "Przełom Strwiąża" that is located in a different area.

The main European watershed and Strwiąż

In the village of Ustjanowa we cross the invisible geographic boundary separating the basins of the San and Strwiąż rivers, and at the same time the drainage basins of the Baltic Sea and the Black Sea. Between the hills of Mały Król and Holica we arrive to the Ustrzyki Dolne area, which is only one

of several places in Poland from where waters flow to the warm waters in the south of Europe.

The Strwiąż River starts its course at Mount Kamienna Laworta and runs through Ustrzyki Dolne, reaching the state border with the Ukraine. There, it flows to the Dniester River, and further to the Black Sea. The Polish stretch, called the *Strwiąż River*, is 17,300 meters long.

History of Ustrzyki Dolne

The settlement was chartered in 1509 thanks to King Sigismund I the Old, who made Iwon Janczowicz, a Hungarian knight, a prince of Ustrzyki Dolne for his brave service in the Battle of Bukovina. The settlement owes its name to its location – *ustrik* (means a place where streams and rivers meet in the Vlach language).

Princehood was the subject of succession, usually inherited. Settlers were coming from Hungary, Red Ruthenia, and also from the south (Vlach shepherds).

In 1727, Ustrzyki Dolne was chartered as a town. The town developed thanks to numerous trade routes, including the shepherd road running in the south from Cracow via Krosno, Sanok to Lvov as well as a myriad of local trails.

After the first partition of Poland in 1772, Ustrzyki Dolne became part of the area annexed by Austria and Sanok District. It was going through economic recession, until Galicia became independent in 1867. Construction of a strategic railroad from Budapest via the Łupków Pass to Przemyśl and Lvov brought economic recovery to the town. Steam powered sawmills for woodworking were established. In addition, the late 19th century marked the beginning of extraction of petroleum and construction of oil refineries. In 1874, a new Greek Catholic Orthodox church was built, which in 1909–1911 served as a Roman Catholic church. New houses were constructed and population growth was reported. The town was a melting pot. Unfortunately, expansion of the town was stopped by the outbreak of World War I, particularly in 1914–1915, when the town and its environs suffered as a result of activities of the Imperial Russian army and well as the Austro-Hungarian Army.

A year after the end of World War I and regaining of freedom, there was a confrontation between the Polish and Ukrainian forces. The Poles and Ukrainians wanted to establish their own state, but based on different rules. The Poles won, but a rift between both nations had remained for many years. Peace

returned to the Bieszczady Mountains. Economy was back on the right track. The town was growing, in terms of business and population. New homes and small factories were built.

This growth continued until 1939, when Germany invaded Poland. As a result of the Molotov-Ribbentrop Pact, Ustrzyki Dolne became part of the Soviet occupation zone, and after the invasion of the Soviet Union by Germany in 1941, the town was under the German occupation.

The German occupation – just like in every place affected by it – was very burdensome for the local population. Terror, an uncertain tomorrow, hunger, and daily threat to life of citizens were all too commonplace. As a result of planned extermination of the Jews by the Nazis, they were murdered or displaced from Ustrzyki Dolne to concentration camps in Zasław, Bełżec and Sobibór. The town was deserted. The remaining residents had an additional problem caused by the Ukrainian Insurgent Army (UPA). In 1945–1951, Ustrzyki Dolne along with the nearby villages was part of the Soviet Union. In the fall of 1951, the town once again returned to Poland based on the 1951 Polish-Soviet territorial exchange. Ustrzyki Dolne returned without its former population that was displaced to the East. It became a new home for migrants coming from the regions east of the Bug River.

The town and its area had gradually developed. The 1970s brought new investment projects in the area, including a huge wood processing plant in nearby Ustjanowa Górna and new housing estates in Ustrzyki Dolne. They were accompanied by fast pace development of service infrastructure, health care centers, hotels, restaurants as well as sports and recreation facilities. Tourism also experienced continued growth. These days, it is a driving force in local economy. Scenic landscapes, location, well-developed sports, recreational and cultural facilities, and continually expanding tourist infrastructure make Ustrzyki Dolne one of the best developed towns in the tourist industry of Poland.

Historic sites and other must-sees

The town of Ustrzyki Dolne:

- Shrine of Our Lady of Bieszczady – the brick Parish Church of the Assumption of the Blessed Virgin Mary on ul. Jesień 6, built in 1740. Its high altar features the painting of Our Lady of Bieszczady. Tel. +48 13 461 13 09

- Brick, Neogothic Parish Church of the Blessed Virgin Mary, built in 1909–1911. The place of worship is located in the proximity of the bus station on ul. 29 Listopada 24. Tel. +48 13 461 19 82
- Parish Church of St. Joseph the Worker – a contemporary Roman Catholic church, consecrated in 1991. It is located on Gombrowicza 10. Tel. +48 13 461 38 70
- Affiliate Church of Blessed Teresa Ledóchowska. This former Greek Catholic Orthodox church dating from 1831 is located on ul. Strwiążyk.
- Brick, Greek Catholic Orthodox Church of the Dormition of the Virgin Mary dating from 1874 is located on ul. Szkolna 7. mob. +48 503 396 986
- Jewish cemetery with over 400 gravestones – matzevahs, which can be accessed by the Black Hiking Trail and the Chassidic Route.
- Regional Chamber – collections regarding history, culture, sports and tourism of Ustrzyki Dolne and the Bieszczady Mountains displayed at numerous exhibitions on ul. 1 Maja 16.
- Museum of Natural History with the Scientific-Didactic Center of the Bieszczady National Park, which is involved in scientific, didactic and museum activities. It is located on Belska 7. Tel. +48 13 461 10 91
- Museum of Milling and Village, presents grain milling machines and equipment. The Museum also has exhibits related to village and agriculture. It is located on ul. Fabryczna 12. mob. +48 607 477 110
- "Delfin" Complex of Swimming Pools – an indoor swimming pool and outdoor swimming pools with a complex of sports fields on ul. Gombrowicza 10. Tel. +48 13 461 45 51
- Bieszczady Rail-Cycle Draisines: route Ustrzyki Dolne – Krościenko – Ustrzyki Dolne (route length 16 km – total travel time 2 hours). mob. +48 570 770 108
- Park pod Dębami (Park Under the Oaks), which features hiking paths alongside the Strwiąż River, fitness center, playground, barbecue gazebos and Pumptrack.
- Laworta Ski Station with a cableway and Bikepark. mob. +48 605 691 112
- Gromadzyń Ski Station. Tel. +48 13 461 14 37
- Mały Król Ski Lift. mob. +48 601 451 324

- Monuments:
 - To WOP soldiers who died in 1945–1947, on ul. 29 Listopada, in the proximity of the PKS bus station,
 - To Polish soldiers fighting for the Homeland, on ul. Rynek,
 - In homage to the people killed by the Nazis during the occupation period, on ul. Rynek.
- Headwaters of the Strwiąż River, running through Ustrzyki Dolne and belonging to the drainage basin of the Black Sea.

Ustrzyki Dolne Township:

Bandrów Narodowy

- Church in Bandrów Narodowy – a wooden Greek Catholic Orthodox Church, built in 1882, moved from Jasień (Ustrzyki Dolne) to Bandrów in 1974.
- Foundations of an old Protestant church with a cemetery – the cemetery is located about 500 meters away from the church, it is part of the Josephine Colonization Trail.

Brzegi Dolne

- Orthodox church in Brzegi Dolne – former Greek Catholic Parish Church of St. Michael the Archangel dating from 1844. These days, it serves as a Roman Catholic church.
- Greek Catholic cemetery – several dozen tombstones. It is located on a hill near the new municipal cemetery.
- Protestant cemetery. There are preserved gravestone crosses. It is part of the Josephine Colonization Trail.
- “Zęby Smoka” (Dragon’s Teeth) – reinforced concrete solids in the shape of a pyramid, used during World War II as an anti-tank barrier. The “Teeth” were 90–120 cm high, placed on a common foundation in several rows.
- Mini-Museum – it has over 1,000 exhibits, including militaria, icons, and hunting trophies. It is run by a former forester, Zbigniew Kosakiewicz. mob. +48 723 418 119

Daszówka

- Foundation of an old Orthodox church and cemetery – remains of the church from 1835, pulled down in 1956. In the proximity, there is an Orthodox cemetery with several preserved headstones.

Dźwiniacz Dolny

- Earth fortifications dating from the 16th century – a site of the fortified manor of the Kmita family, which only remnants are 2-meter high embankments, remains of a 16th-century moat and foundations. There are outlines of the main residence and four utility buildings. The facility had earth fortifications in the shape of a quadrilateral and a moat from three sides. From the south, the moat was replaced with a creek called Dźwiniacz. The entire complex occupies an area sized 75 x 140 m.
- Cerkwisko – a place of a nonexistent Orthodox church, featuring preserved old trees and cemetery.
- Hołe Eco-Museum – hiking trail with a myriad of attractions, stretching for 13 km, running through Wola Romanowa, Dźwiniacz Dolny, Łodyna and Leszczowate.
- The site of the former state border between the Polish People's Republic and the Soviet Union – the border between the Polish People's Republic and the Soviet Union was running alongside the preserved fortifications from the west from 1945 to 1951.

Hoszowczyk

- Orthodox church in Hoszowczyk – former Greek Catholic Orthodox Church of the Nativity of the Blessed Virgin Mary, built in 1926. Its architecture refers to Hutsul Orthodox churches. These days, it serves as a Roman Catholic church. Nearby the church, there is an old cemetery with several gravestones.

Hoszów

- Orthodox church in Hoszów – former Greek Catholic Orthodox Church of St. Nicholas. Its construction started before the war and was completed in 1948. These days, it serves as a Roman Catholic church. It is situated on the Wooden Architecture Route.

Jałowe

- Orthodox church in Jałowe – former Greek Catholic Orthodox Church of St. Nicholas dating from 1903. These days, it serves as a Roman Catholic church. There is a cemetery near the church, surrounded by old trees.
- Old manor buildings – remains of the wall and chancel of the chapel ruins of the manor.
- Hoszów-Jałowe Eco-Museum – “Trackers of Lost Traces” historical trail with approx. 8 km in length. It starts at the crossing in Jałowe and ends in Hoszów.

Jureczkowa

- Church in Jureczkowa – an Orthodox church moved from Nowosielce Kozickie in 1978.
- Monument to Soviet freedom fighters from 1944 – it stands at the crossing of the road to Arłamów.

Krościenko

- Orthodox church in Krościenko – former Greek Catholic Orthodox Parish Church of the Nativity of the Blessed Virgin Mary dating from 1799. These days, it serves as a Roman Catholic church. A wooden belfry dating from the 19th century is seen near the Orthodox church.
- Foundation of an old church and several gravestone crosses dating from the interwar period.
- Monument dating from 1930 – installed on the occasion of the centennial of the outbreak of the November Uprising.
- Monument to Nikos Belojannis – an activist of the Greek communist movement (1915-1952).
- Greek Catholic cemetery – reminder of the Greek settlers, standing on the road running to the border crossing.
- Cerkwisko – a place of a nonexistent, second Orthodox church among old linden trees – just behind the railway overpass, on the road to Przemyśl.
- Protestant cemetery – situated 100 m north of Cerkwisko. It features a preserved single tombstone, a small brick belfry and remains of a brick fence. It is part of the Josephine Colonization Trail.
- Place of the execution of the Jews in 1942. Commemorative plaque.

Leszczowate

- Orthodox church in Leszczowate – former Greek Catholic Orthodox Church of St. Paraskeva, built around 1850. These days, it serves as a Roman Catholic church.
- Old Greek Catholic cemetery – located nearby the Orthodox church, featuring gravestones dating from the 19th century.

Liskowate

- Orthodox church in Liskowate – Greek Catholic Orthodox Parish Church of the Nativity of the Blessed Virgin Mary dating from 1832 with a brick gate and belfry. The historic site is an example of Boyko architecture. These days it is closed down.

Łobozew Górny i Dolny

- Manor house from the 2nd half of the 19th century – built by the Leszczyński family; these days, it houses a school.
- Cerkwisko – a site that was previously occupied by an Orthodox church that was pulled down; the only remaining objects from the church include three wrought iron crosses and several gravestones. In the surrounding, we can find three centuries-old linden trees and an oak.
- National memorial site – it commemorates 11 residents of the village murdered by the Nazis in 1944.
- Parish Church of the Sacred Heart of Jesus – wooden church, built in the mid-19th century.
- Wooden chapel of St. Anthony built in 1920. Inside, there is a little altar that dates from the 1st half of the 17th century.

Łodyna

- Laworta Ski Station – the biggest chair lift in the Bieszczady Mountains. The main course is homologated by the FIS; it is 1,250 m long.
- Orthodox church in Łodyna – former Greek Catholic Affiliate Orthodox Church of St. Michael the Archangel dating from 1862. These days, it serves as a Roman Catholic church. The place of worship is situated on the Wooden Architecture Route.
- Crude oil mine – established in 1860 and operating to this day. It is one of the sites on the "Hole" Eco-Museum Trail.
- Little brick chapel – on an octagonal floor plan, covered with a dome.

Moczary

- Orthodox church in Moczary – former Greek Catholic Orthodox Church of St. Nicholas dating from 1919. These days, it serves as a Roman Catholic church.

Nowosielce Kozickie

- Roman Catholic Church of St. George with Baroque interior, founded in 1792. There is a wooden belfry dating from 1742 standing nearby.
- Cerkwisko – foundation of an Orthodox church that was moved to Jureczkowa in 1978.
- Manorial park – the only remains of a nonexistent manor.
- Historic buildings – rectory dating from the late 19th century, elementary school building.

- Cemetery – old church cemetery with gravestones of local landed gentry.

Ropienka

- Church in Ropienka – Roman Catholic Church of St. Barbara in the Neogothic style. It was built in 1938 – 1939.
- Affiliate church, former wooden grave chapel dating from 1893.
- Monument – situated at a crossroad, commemorating those who died in fights with the UPA.
- Historic crude oil mine – petroleum extraction started in 1886. The mine has been operating to this day.
- Ski lift – approx. 400 m long T-bar lift. It is located on the site of a crude oil mine; it does not have artificial snow machine equipment.

Równia

- Orthodox church in Równia – former Greek Catholic Affiliate Orthodox Church of St. Mary, built in the early 18th century in the Boyko style. These days, it serves as a Roman Catholic church. There are several gravestones near the church. It is situated on the Wooden Architecture Route.

Serednica

- Cerkwisko. The local Orthodox church was pulled down and moved to Rozdziele in the Gorlice area. A cluster of old trees remained on this site.

Stańkowa

- Manor ruins and park – remains of a manor pulled down after World War II.
- Cerkwisko – a site that was previously occupied by an old Greek Catholic Orthodox church dating from 1888, pulled down during the 1950s.
- Cemetery – old Greek Catholic cemetery with crosses preserved from the old Orthodox church.

Stebnik

- Greek Catholic cemetery with several gravestones, surrounded by old trees.
- 20th-century Protestant cemetery. It is part of the Josephine Colonization Trail.

Trójca

- 19th-century brick chapel.

Ustjanowa

- Orthodox church in Ustjanowa – former Greek Catholic Orthodox Parish Church of St. Paraskeva dating from 1792. Nearby the church, there is a cemetery with one tombstone and the grave chapel. There is also a brick,

Neogothic grave chapel of the Szemelowski family, built in the early 20th century.

- Observation deck with the Monument to the Aviators from 1969, built to commemorate students of the Gliding School who died during World War II.
- Trails in Żuków – there are hiking trails, Nordic Walking trails, cross-country skiing trails and a historic-natural path through Żuków to the Lipie Land.
- Ustjanowa is intersected by the main European Watershed, separating the drainage basins of the Baltic Sea and the Black Sea.

Wojtkowa

- Orthodox church in Wojtkowa – former Greek Catholic Church of the Nativity of the Blessed Virgin Mary dating from 1910. These days, it serves as a Roman Catholic church. It is situated on the Wooden Architecture Route.
- Chapel of the Virgin Mary – a brick chapel dating from the 18th/19th centuries.

Zawadka

- Cerkwisko – a site that was previously occupied by an old Orthodox church built in 1866 that was pulled down around 1951; the only remaining object from the church is a historic baptismal font.
- Cemetery – old Greek Catholic cemetery; it features a gravestone made completely from sandstone, which has a rare shape of a niche chapel mounted on a post.

Nature preserves:

- “Chwaniów” forest preserve – area 354.47 ha; it occupies the northeast slopes of the Chwaniów mountain range, which is the northernmost part of the Polish Eastern Carpathian Mountains, distinguished by Carpathian beech forests.
- “Na Opalonym” nature preserve – area 216.54 ha, an area of the Carpathian Forest featuring a natural cluster of Carpathian beech forests, situated within the Braniów range.
- “Na Oratyku” nature preserve – area 233.15 ha, situated on Mount Oratyk, features part of the Carpathian Forest with a cluster of Carpathian beech forest.
- “Cisy w Serednicy” floral nature preserve – area 14.48 ha, located in the area administered by the Ustrzyki Dolne Forest Inspectorate – Serednica Forest Division, located in Olszanica Township. It occupies the northeast slope of the

Ostry Dział range, which is part of the Sanok–Turka Mountains. It protects the habitat of European yew.

Museums

Museum of Natural History of the Bieszczady National Park

The Museum of Natural History of the Bieszczady National Park along with the Scientific-Didactic Center is involved in scientific, didactic and museum activities. Visitors can find exhibits that show fauna and flora typical of the Bieszczady Mountains region. Expositions showcasing animals and plants allow us to explore the local nature.

Museum of Milling and Village in Ustrzyki Dolne

It has been operating since 2011 on the site that was previously occupied by an active mill, dating from 1925. The building was lucky to survive World War II, but remained without equipment. In 1953, the mill resumed its activity, which continued until 2007. These days, we can tour this four-story structure that displays a complete line of equipment used for grain cleaning and milling in mills with advanced drives. It also has exhibits related to village and agriculture.

Variety Museum

The Bieszczady Variety Museum is located in the old Łodyna forester's lodge located in Brzegi Dolne. It is run by retired forester Zbigniew Kosakiewicz, who has been collecting exhibits not only from Poland, but from all over the world. Among the collections displayed in the museum there are militaria, icons and hunting trophies.

Regional Chamber in Ustrzyki Dolne

This place documents and presents the history of Ustrzyki Dolne and its environs. The Regional Chamber (the germ of the future regional museum) has collected memorabilia starting from the prewar period to the 1990s. They include primarily archival photographs, capturing development of the town on the Strwiąż River, people, events, and celebrations. In addition, there are a dozen or so thematic exhibitions, presenting documents and objects referring to the history of Ustrzyki and nearby villages. It is a cultural and educational institution. Expositions (with an intention to establish new ones) regard the

following topics: Josephine Colonization, Jewish population, Greek minority, the 1951 Polish-Soviet territorial exchange, oil and gas exploration, peasants' strikes during the period between the end of 1980 and the beginning of 1981, the gliding school, tourism, and sports.

Sport

Downhill runs:

Laworta Ski Station

The station has the only chair lift in the Bieszczady Mountains. The main course, that is 1,250 m long, is homologated by the FIS for slalom and giant slalom. Laworta Ski Station offers three ski lifts for winter sports enthusiasts with a varied level of difficulty: 1,300 m long chair lift, 300 m long T-bar lift (for beginners), and 100 m long Sunkid conveyor belt (for children).

Gromadzyń Ski Station

It is situated on the northern slope of Mount Gromadzyń. The station is provided with two T-bar lifts (two-person) with 700 m in length, a 300 m long platter lift and a 200 m long small lift. Skiers can take advantage of three downhill runs, 900, 800, and 750 meter long. The latter course is homologated by the FIS for slalom.

Arlamów Ski Complex

The Ski Complex of Arłamów consists of two T-bar lifts (double), 400 and 500 meter long and the total capacity of 2,400 people per hour, 3 ski runs with 400, 500 and 700 meters in length.

"Mały Król" Ski Lift

It is the smallest slope in Ustrzyki. Skiers can also take advantage of one downhill run with a total length of 200 meters and a difference in altitude of 35 meters, easy and great for learning.

Cross country skiing trails:

Stanisław Nahajowski cross country skiing trails are located on the slopes of Mount "Żuków" in Ustjanowa Górna at the entrance to Ustrzyki Dolne. They feature trails that are regularly prepared by grooming, 2 km and 5 km long

stretches. Their additional strength is that they are open to the public and free of charge. They can be used by amateurs starting their adventure with cross country skis and advanced skiers. The trails are homologated by the FIS.

Trips across Ustrzyki Dolne Township

Hiking trails around Ustrzyki Dolne:

Red Trail starts at the PKS bus station and runs to the peak of Mount Kamienna Laworta (769 m above sea level) – to the junction of the red and green trails. It runs further via Kamienna Laworta and reaches the headwaters of the Strwiąż River. It heads to Mount Mały Król (642 m above sea level) and to the town. Time of travel without stops is 4–4.5 hours.

Blue Trail starts at the PKS bus station and runs toward Brzegi Dolne, and further via the steep slope Kiń to Mount Orlik (618 m above sea level). Before reaching Mount Orlik the trail turns to Jasień and heads to the Yellow Trail. Time of travel without stops is an hour and a half.

Green Trail is a connecting trail between Mount Kamienna Laworta and the range of Mount Mały Król. It starts at Mount Kamienna Laworta and runs to Strwiążyk. Then, we go up by a steep approach to the junction of trails on the ridge of Mount Mały Król. Time of travel without stops is one hour.

Yellow Trail starts at the PKS bus station and runs through the town, to the stadium. Afterwards, it runs to Mount Gromadzyń (654 m above sea level). From the range of Równia it turns left and runs to Jasień, and further via the town to the PKS bus station. Time of travel without stops is two hours.

Black Trail starts in the Market Square of the town, and then it runs across the town and nearby the stadium. Then it goes to the edge of the forest and turns right. Afterwards it runs alongside the forest, turns right and reaches the Jewish cemetery. Time of travel without stops is 30 minutes.

Blue Mountain Trail starts in Biała, which is a district of Rzeszów. It runs through the Dynów Foothills, Przemyśl Foothills, and near the pass at Mount Suchy Obycz it enters the area of Ustrzyki Dolne Township. Running through the Sanok–Turka Mountains, it reaches Ustrzyki Dolne.

The Blue Mountain Trail is called the border trail, since it runs to the border between Poland and Slovakia, and further by the Carpathian ridge via the Bieszczady Mountains toward the Low Beskids. It ends in Grybów, Małopolska Voivodeship.

Josephine Colonization Trail shows the history of German settlement campaign, which was conducted by Emperor Joseph II in Galicia since the second half of the 18th century. "Emperor's Letters" sent throughout the German lands encouraged to settlement in the former royal estates of Galicia. Settlers were promised free construction timber, exemption from any taxes for a period of ten years, financial incentives and several other privileges. Settlements were founded in the proximity of existing villages (with outlining a separate urban layout, frequently in the system of a long chain of houses) or within the existing villages in groups no smaller than six families. The main focus was on preventing settlers from assimilation in the Russian or Polish communities. Four German colonies were established in the Ustrzyki Dolne area, including Bandrów Kolonia, Steinfels - Stebnik, Obersdorf – Krościenko, and Siegenthal - Berehy Dolne. The German community had remained and developed at a steady pace for one and a half century. It was ended by World War II, and all Germans departed in 1939-1940. The former settlers left traces in the form of tombstones in the Protestant cemeteries, documents and memoirs.

Petroleum Trail – or The Way it Used to Be With Oil presents the history of petroleum extraction in Ustrzyki Dolne Township, which exploration started in the second half of the 19th century, after invention of kerosene lamp by Ignacy Łukasiewicz. Petroleum resources were easily available in the area, leading to establishing of many petroleum extraction centers. Distilleries and refineries started operating in the proximity of oil mines. Opening of mines and refineries had a significant impact on development of Ustrzyki Dolne and its surroundings. Unfortunately, the outbreak of World Wars I and II had a negative impact on further growth of the petroleum industry. In addition, incorporation of this land to the Soviet Union led to depletion of oil fields. The postwar history of the petroleum industry in this area was influenced by the foundation of the petroleum enterprise called Ustrzyckie Kopalnictwo Naftowe, which later transitioned into the natural gas enterprise under the name Przedsiębiorstwo Kopalnictwa Gazu Ziarnego in Sanok. Active oil mines can be found in Łodyna

and Ropienka. The Petroleum Trail – or The Way it Used to Be With Oil starts in the Regional Chamber of Ustrzyki Dolne, where we can find the branch of Kopalnictwo Naftowe. In Ustrzyki Dolne there are information plaques situated in the Market Square and Fabryczna Street, other ones are seen in Brzegi Dolne, Łodyna, Leszczowate, Brelików and Ropienka. In the village of Brzegi Dolne there is also the Petroleum Extraction Mini-Museum.

Chassidic Route runs through attractive areas in the southeast of Poland, including Roztocze and Bieszczady, and connects towns and villages that have synagogues and Jewish cemeteries. In the township, this trail encompasses an 18th-century Jewish cemetery in Ustrzyki Dolne.

Wooden Architecture Route In the township, there is the third trail of the Wooden Architecture Route of Podkarpacie, which can be distinguished by exceptional scenery and high diversity. It features churches in Ustjanowa Górna, Równia, Hoszów, Łodyna, Liskowate, and Wojtkowa.

Historic-nature trails:

The trail through Mount Żuków to the Lipie Land starts in Ustjanowa Górna and runs through the Żuków range. It partially coincides with cross-country skiing trails and Nordic Walking trails. The route heads to Mount Holica, which is 762 m above sea level and a lookout, which offers a view of the High Bieszczady Mountains and Lake Solińskie.

Nordic Walking Park "Ustrzyki Dolne Township":

Trail no. 1 Ustrzyki (Green)

(length – 1.1 km; estimated travel time – 15 minutes)

Trail no. 2 Ustrzyki (Red)

(length – 5 km; estimated travel time – 1 hour)

Trail no. 3 Ustrzyki (Black)

(length – 13.9 km; estimated travel time – 2:50 hours)

Horse riding trails

"The Bieszczady Route" runs through 3 Bieszczady townships, including Ustrzyki Dolne.

Questing:**Questing – on the wings of history:**

Quest travel time: 1.5 h;

Place of starting the Quest: Bohaterów Lotnictwa Polskiego Elementary School in Ustjanowa

Ecological Questing – To Mount Mały Król

Quest travel time: 2 h;

Place of starting the Quest: H – T 1951 Resettlement Campaign Memorial Chamber in Ustjanowa

Questing – Ustrzyki Dolne as a melting pot

Quest travel time: 2 h;

Place of starting the Quest: Bieszczady Center of Tourism and Promotion in Ustrzyki Dolne

Questing – Przysań nad Strwiążem – The traces of Costas

Quest travel time: 1 h;

Place of starting the Quest: Center of the village, building of the Village Culture Center called (new life) "NOWE ŻYCIE" Production Cooperative office

Questing – Marina on the Strwiąż – A story of the station manager

Quest travel time: 2 h;

Place of starting the Quest: Center of the village, railway station

Questing – Marina on the Strwiąż – Natasha's story

Quest travel time: 1 h;

Place of starting the Quest: The Orthodox church on a hill on the Strwiąż River

Questing – Marina on the Strwiąż – A story of a Jewish boy called Moshe

Quest travel time: 1.5 h;

Place of starting the Quest: Center of the village, building of the Village Culture Center called (new life) "NOWE ŻYCIE" Production Cooperative office

Eco-Museums:

"Hołe" Eco-Museum in Dźwiniacz Dolny with the yew nature preserve "Cisy w Serednicy," an educational-nature trail, "Cerkwisko," Greek Catholic cemetery and other attractions.

"Trackers of Lost Traces" Eco-Museum runs through Jałowe and Hoszów. This 8 km trail, in addition to attractive natural sites, features Orthodox churches located in Hoszów and Jałowe, with an old belfry and cemetery.

• Cerkiew greckokatolicka w Ustrzykach Dolnych • Gréckokatolícka cerkev v Ustrzykoch Dolných • Greek Catholic Church in Ustrzyki Dolne

fol. Jacek Łeszega

• Dawna cerkiew w Jałowie • Dávna cerkev v Jałowom • Old Orthodox church in Jałowe

fot. Jacek Łeszega

• Dawna cerkiew w Krościenku • Dávna cerkev v Krościenku • Old Orthodox church in Krościenko

fot. Jacek Łeszega

• Dawna cerkiew w Hoszowie • Dávna cerkev v Hoszove • Old Orthodox church
in Hoszów

fot. Jacek Łeszega

- Cmentarz ewangelicki w Bandrowie • Evanjelický cintorín v Bandrowe
- Protestant cemetery in Bandrów

fot. Jacek Łeszega

- Dawna cerkiew w Równi • Dávna cerkev v Równi • Old Orthodox church in Równia

fot. BCTiP

• Kiwon • Hlbinné čerpadlo • Kiwon

for Jacek Łeszega

**RWIS
OPON**
ZAPRAZDANY
W OŚRODKU 10' 10' 10' 10'
W OŚRODKU 10' 10' 10' 10'
AUTOMOTOZBYT
samochodowa i motoryzowa
tel. 013/461 18 97
15, 15-700 USTRZYKI DOLNE

- Bieszczadzkie Drezyny Rowerowe na trasie Ustrzyki Dolne-Brzegi Dolne –Krościenko
- Bieszczadské cykłodreziny na trasie Ustrzyki Dolne – Brzegi Dolne – Krościenko
- Bieszczady RailCycle Draisines on the route Ustrzyki Dolne-Brzegi Dolne –Krościenko

foto: Teofil Uszak

- Minimuzeum w Brzegach Dolnych • Minimúzeum v Brzegoch Dolných
- Mini-Museum in Brzegi Dolne

fol. Jacek Łęszega

- Muzeum Przyrodnicze Bieszczadzkiego Parku Narodowego • Prírodopisné múzeum Bieszczadského národného parku • Museum of Natural History of the Bieszczady National Park

fol. BCTIP

• Hotel Arłamów • Hotel Arłamów • Arłamów Hotel

fot. HA

• Muzeum Młynarstwa i Wsi • Múzeum mlynárstva a dediny • Museum of Milling and Village

fot. Archiwum BCTiP

• Zespół Basenów Delfin • Komplex bazénov Delfin • Delfin Complex of Swimming Pools

fot. Archiwum BCTiP

• Stacja Narciarska Laworta • Lyżiarska stanica Laworta • Laworta Ski Station

fol. Archiwum BCTIP

• Trasa narciarska na Ustjanowej • Lyžiarska trasa v Ustjanowej • Ski trail in Ustjanowa

fol. fol. Jacek Łeszega

• Rynek w Ustrzykach Dolnych • Námestie v Ustrzykoch Dolných • Market Square in Ustrzyki Dolne
 fot. fot. Jacek Łeszega

• Zima w Regionach • Zima v Regiónoch • Winter in Regiony

fot. Archiwum BCTiP

• Stożki nad Zalewem Solińskim • Kužele pri Solinskom jazere • Conical hills on Lake Solińskie

fot. Jacek Łezęga

• Wyciąg na Małym Królu • Vlek – Mały Król • Ski lift on Mount Mały Król

fot. Marek Jędrzejec

• Stacja Narciarska Gromadzyń • Lyžiarska stanica Gromadzyń • Gromadzyń
Ski Station

fot. Archiwum BCTIP

- Ustrzyki Dolne widziane z Małego Króla • Pogląd na Ustrzyki Dolne z Małego Króla
- Ustrzyki Dolne seen from the top of Mount Mały Król

fol. Jacek Łeszega